

Plenum

Onsdag 1.4.2020 kl. 14.01—20.54

7. Övrigt ärende: Statsrådets förordning om temporär begränsning av förplägnadsrörel- sers öppethållning i syfte att förebygga spridning av en smittsam sjukdom

Övrigt ärende Ö 15/2020 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till grundlagsutskottet.

För remissdebatten reserveras högst en och en halv timme. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet.

Debatt

16.08 **Työministeri Tuula Haatainen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan käsittelyyn on nyt saapunut valtioneuvoston asetus ravitsemusliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Tämä asetus annettiin valtioneuvostosta 31. päivä maaliskuuta. Tällä asetuksella säädetään nyt ravitsemusliikkeiden sulkemisesta koko maassa lukuun ottamatta mahdollisuutta ulosmyyntiin. Lisäksi yleisöltä suljetut henkilöstöravintolat voivat edelleen pysyä auki. Niitä koskee myös se, että siellä ei voi olla ulkopuolisia asiakkaita, mutta ne voivat myös tätä take away-toimintaa tehdä. Tämä asetus tulee voimaan 4. päivä huhtikuuta, ja se on voimassa 31. päivä toukokuuta 2020 saakka.

Tällä sulkemisella rajoitetaan nyt ihmisten mahdollisuuksia kokoontua tilanteisiin, joissa on tämän koronaviruksen tartunnan vaara. Hallituksen keskeinen tavoite on näillä rajoitustoimenpiteillä hidastaa koronavirusepidemian leviämistä. Tällä turvataan myös terveydenhuollon tärkeän kapasiteetin ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyys epidemian kehittyessä eteenpäin. Tällä rajoitustoimenpiteellä voidaan itse asiassa säästää ihmishenkiä, koska epidemian hidastuessa tehohoitokapasiteetin kysyntä jaksottuu näin ollen pidemmälle ajanjaksolle.

Tässä asetuksessa säädetään ravitsemusliikkeiden sulkemisesta niillä alueilla, joilla se on välttämätöntä ja oikeasuhtaista koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. THL:n ja STM:n asiantuntija-arvioiden mukaan sulkeminen on välttämätöntä ulottaa koskemaan nyt koko maata. Ravintoloiden sulkeminen alueellisesti eriaikaisesti ei ehkäise taudin leviämistä tehokkaasti ja ennakoivasti. Näitä alueellisia tartuntaketjuja voi asiantuntijoiden mukaan ilmaantua hyvin nopeasti ja missäpäin Suomea tahansa. Näiden epidemiapesäkkeiden ilmaantumista ei ole myöskään mahdollista etukäteen ennustaa, ja tämä arvio perustuu kansainvälisiin kokemuksiin siitä, miten tämä virus on maailmalla eri maissa levinnyt.

Näitä virustartuntoja on THL:stä saatujen tietojen mukaan tällä hetkellä kaikissa Suomen maakunnissa. Todennettujen tartuntojen määrä ei kuitenkaan kerro sitä, kuinka suuri

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

osuus kunkin maakunnan väestöstä kantaa itse asiassa tätä virusta, ja lieväoireisia henkilöitä ei ole tällä hetkellä testattu. Tiedämme myös, että vielä oireettomat ihmiset levittävät tätä virusta. Näiden voimassa olevien rajoitustoimenpiteiden jälkeen — joita siis ovat koontumisien rajoitukset, koulujen sulkemiset — ravitsemusliikkeet ovat lähes ainoita paikkoja, joissa ihmiset kokoontuvat edelleen merkittävässä määrin, ja siellä näitä kokoontumisia ja ihmisten kontakteja ei voida mitenkään kontrolloida, kuten esimerkiksi täällä eduskunnan istuntosalissa, ja tästä syystä rajoitus on välttämätön.

Ravitsemusliikkeiden sulkemista koskeva asetus on voimassa 31.5.2020 saakka, ja asetuksen mukaan rajoituksia voidaan sitten ryhtyä purkamaan, jos mahdollista, myös ennen tätä toukokuun loppua. Tätä purkamisen edellytystä arvioidaan kunkin maakunnan osalta erikseen, ja rajoitukset voidaan myös maakunnittain purkaa. Työ- ja elinkeinoministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö seuraavat nyt sitten yhdessä asiantuntijoiden kanssa tautitilanteen kehittymistä ja raportoivat maan hallitukselle säännöllisesti kahden viikon määräajoin. Rajoitukset on purettava, kun ravintoloiden sulkeminen ei ole enää välttämätöntä koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi.

Ravintolatoiminnan harjoittaminen on itse asiassa koko Suomessa vaikeutunut jo ennen näitä laissa ja asetuksessa säädettyjen rajoitusten voimaantuloa. Kaikilla toimialoilla on käytössään rahoitus- ja tukijärjestelmiä, jotka osittain helpottavat ravintoloiden tilannetta. Eduskunnan edellyttämällä tavalla hallitus lisäksi selvittää tarpeet ja mahdollisuudet ravintola-alan rajoitusten aiheuttamien kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi. Selvitettäessä kompensatiomallin luomisen edellytyksiä ja toteuttamistapaa otetaan huomioon myös kaikki asiaan vaikuttavat seikat.

16.14 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille asian selkeästä esittelystä. Ravintoloiden sulkeminen on tässä tilanteessa ehdottomasti oikea toimenpide, ja täysi tuki hallitukselle tässä asiassa, joka ei ole aivan yksinkertainen niin kuin ministerin puheenvuorossa tulikin esille. On hyvin tärkeää, että nämä rajoitukset voidaan sitten purkaa esimerkiksi maakunnittain ja jo ennen toukokuun loppua, jos tilanne sen sallii. Myös ravintoloiden osalta hallituksen toimet yrittäjien tukemiseksi ovat enemmän kuin tarpeellisia. Monella suomalaisella ei ole varaa käydä ravintolassa normaalistikaan, saati nyt sitten poikkeusoloissa, mutta jos mahdollista, voimme kaikki tukea ravintola-alaa nyt tässä tilanteessa tilaamalla ruokaa kotiimme.

Näen tärkeänä todeta tässä yhteydessä myös sen, että olisi hyvä, jos ruokakauppoihin, joissa suomalaiset edelleenkin joutuvat käymään ja saavat käydä, saataisiin jonkinlaisia yhtenäisiä käytäntöjä siihen, että asiakkaalla olisi esimerkiksi kauppaan mennessään mahdollisuus desinfioida tai pestä kätensä. Monet kauppaliikkeethän ovatkin tässä hyvin omatoimisesti toimineet ja järjestäneet mahdollisuuksia suojautua.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan myös kiittää kaikkia niitä, jotka ovat noutaneet esille sen seikan, että nyt kun ravintolat ovat — ja viimeisetkin menevät — kiinni, niin alkoholikäyttö siirtyy yhä enemmän koteihin. Tämä on hyvin merkittävä asia. Moni asiantuntija on siihen kiinnittänyt huomiota ja siitä on myös mediassa puhuttu, että suomalaisilla on tällä hetkellä kotonaan alkoholia ehkä enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Lastensuojelussa meillä Suomessa päihteiden käyttö on yleisimpiä syitä lapsen huostaanotolle. Olen itsekin erittäin huolissani siitä, minkälainen kuormitus ja minkälaiset ongelmat niin alkoholin kuin muiden päihteiden käytöstä nyt sitten tulee lapsille ja perheille.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Alkoholi jo yksin normaalioloissakin aiheuttaa yhteiskunnallemme valtavat vuosittaiset kustannukset ja inhimillistä kärsimystä. Valitettavasti alkoholikuolleisuus kääntyi Tilastokeskuksen mukaan kasvuun vuonna 2018. Alkoholimyrkytyksiin kuolleiden määrä kasvoi ensimmäistä kertaa vuoden 2006 jälkeen. Kysymys on hyvin vakavasta asiasta, ja nyt on ehdottomasti näiden ravintoloita koskevien rajoitustoimenpiteiden yhteydessä huomioitava tämä asia ja se, että meidän perhepalvelut, päihdepalvelut ja mielenterveyspalvelut tarvitsevat erityistä tukea tässä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on aivan oikein todennut ja painottanut, että lapsen oikeuksien ja lapsen edun toteutuminen pitää turvata mahdollisimman hyvin myös nyt poikkeusoloissa.

16.17 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annettuun lakiin lisätään siis uusi, toukokuun loppuun saakka voimassa oleva pykälä, jossa säädetään ravitsemusliikkeiden aukiolon rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Ravitsemusliikkeiden toimintaa rajoittavilla toimenpiteillä tavoitellaan, totta kai, ihmisten välisten sosiaalisten lähikontaktien ja kokoontumisten rajoittamista. Sulkemisten toteuttaminen alueellisesti eriaikaisesti ei ehkäisisi taudin leviämistä tehokkaasti ja ennakoitavasti, sillä epidemia on levinnyt erittäin nopeasti ja alueellisia tartuntaketjuja tai laajempaa yhteisössä tapahtuvaa leviämistä tulee ilmaantumaan lähipäivinä ja lähiviikkoina eri puolilla Suomea.

Elinkeinovapauden rajoitukset ovat merkitykseltään huomattavia, ja tällä on mittavia taloudellisia vaikutuksia ravitsemisalan yrityksille. Tämä on paitsi terveyteen myös talouteen kohdistuva painajainen. Toivon, että lisäbudjetin tuomat suorat tuet löytävät tiensä ravitsemusliikkeiden ahdinkoon.

Kyse on välttämättömistä muutoksista. Ravintoloissa ihmisten välinen kanssakäyminen on niin tiivistä, että pizaratartunta on hyvin mahdollinen. Valtioneuvoston on kuitenkin seurattava tarkkaan sääntelyn voimassaolon välttämättömyyttä. Rajoitusten purkaminen on mahdollista jo ennen asetuksen voimassaolon päättymistä 31.5. Haluan tietysti olla optimistinen, että näin kävisi. Realismi ei tällä hetkellä puolla tätä ajatusta. Epidemiahuiput lienevät syvällä keväässä.

Ravitsemusliikkeiden sulkemista koskeva säännös ei koske ruuan tai juoman myymistä muualla nautittavaksi. Ravitsemusliikkeiden tulee tietysti huolehtia siitä, että ulosmyyntitilanteet järjestetään siten, että tartuntavaaraa aiheuttavia kontakteja ei pääsisi syntymään. Ulosmyynti mahdollistaa toiminnan jatkumisen pienemmässä muodossa. Käytännössä tällä mahdollistetaan ravintolatuotteiden myynti suoraan asiakkaille mukaan otettavaksi, ravintoloiden omat ruuantoimituspalvelut sekä ruokalahettien toiminta. Toivoisin, että ihmiset varovaisuus huomioiden käyttäisivät tätä ulosmyyntimahdollisuutta hyväkseen. Se on suoraa tukea yrittäjille, jotka painivat tilanteessa, johon eivät itse ole syyllisiä.

Koulujen, päiväkotien, sairaaloiden ja vanhainkotien ravintolat ja työpaikkaruokalat voivat olla avoimia. Niissäkin on kuitenkin noudatettava äärimmäistä varovaisuutta. Virus ei valikoi, se ei kysele, minkä tyyppinen ravintola tai ruokala on kyseessä.

Yksinomaan ravintoloiden sulkemisella ei pystytä vaikuttamaan viruksen leviämiseen, mutta se on välttämätön ja tarpeellinen osa yhteiskunnan eri alueille ulottuvien rajoitusten ja velvoitteiden muodostaman keinovalikoiman kokonaisuudessa.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Puhemies! Oikeus elämään sekä väestön terveyden ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaaminen ei käsillä olevassa pandemiassa olisi mahdollista ilman elinkeinovapautteen kohdistuvia toimia. Tämä on valitettava totuus.

16.22 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston asetus ravitsemusalan aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta on linjakas ja oikea-aikainen toimenpide tartuntaudien leviämisen ehkäisemiseksi, ja siitä kiitos hallitukselle.

Tässä yhteydessä on nostettava kumminkin muutama huolenaihe esille.

Palvelu- ja ravintola-ala on työllistäjänä suurin sektorimme, alalla on noin 40 prosenttia työpaikoistamme ja alan kasvu on ollut hyvää erityisesti matkailun osalta. Ravintola-ala on myös matalapalkka-ala, jossa on paljon osa-aikatyötä ja merkittävä osa työntekijöistä saa palkan ohella myös soviteltua päivärahaa sekä on jossain muodossa myös toimentulotuen varassa. Näin ollen työttömyys kirpaisee huomattavasti kovemmin kuin muulla alalla.

Alalla on yli 10 000 yritystä, ja nettokasvu on edelleen useita satoja yrityksiä vuodessa. Pääosa on juuri näitä pk-yrityksiä, ja ne käyvät tällä hetkellä samaa selviytymistarinaa kuin käydään monella muullakin yrityssektorilla, ja siksi yhteiskunnan apu ja tuki näille yrityksille on tarpeen, niin kuin hallitus onkin linjannut.

Erityisen tärkeää tässä tilanteessa ja tämän päätöksen myötä on, että tehdään myös loput työmarkkinajärjestöjä koskevat päätökset, joista ei ole vielä sovittu, päätöksiä tehty: työttömien työntekijöiden työttömyysturvaa parantavat asetukset, päätöstä odottaa myös työsäolo- ja jäsenyysehdon puolittaminen ja ansiosidonnaisen päivärahan enimmäisaikarajoitusten siirto sekä työttömyysturvan omavastuuajan poisto. Ilmeisesti nämä ovatkin torstaina tulossa sitten istuntoon, hieno asia.

Lisäksi huolenaiheena on työttömyyskassojen toimiminen massalomautuksissa. Toivotaan, että lisäresursseja työttömyysturvan käsittelyyn löytyy ja ihmisten inhimillisesti vaikeaa taloudellista ahdinkoa näiltä osin pystyttäisiin välittömästi helpottamaan.

Ravintola-alan merkitys on elinvoiman ja työllisyyden ja vetovoiman osalta merkittävä. Nyt onkin tärkeää, että esimerkiksi vuokrien osalta niin ravintoloiden kesätoiminnan kuin muun ravintolatoiminnan osalta vuokranantajilta ja kiinteistönomistajilta löytyisi joustoa ja sitä paljon kaivattua yhteiskuntavastuuta. Kesäravintoloiden osalta muun muassa monet kunnat ovat vuokranantajina hyvin joustavasti toimineet ja vapauttaneet vuokrasta, ja työeläkeyhtiö Ilmarisen ratkaisu on minusta myös ollut hyvin vastuullinen päätös yrittäjien suuntaan.

Niin kuin alussa totesin, toimenpide on oikea, ja toivotaan, että toimenpiteet purevat, ja niin kuin täällä aiemmissa puheenvuoroissa on puhuttu, myös näitä purkutoimenpiteitä pystyttäisiin jo ennen kesäkuun alkua toteuttamaan ja ravintolaelämä ja suomalaiset palvelualan työpaikat pääsisivät palaamaan normaaliin arkeen.

16.26 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä on hyviä puheenvuoroja ollut, en lähde toistamaan niitä asioita. Nostaisin esiin tuolta kentältä, yrittäjiltä, tullutta viestiä siitä, miten media on tuonut esiin tämän ravintoloiden sulkemisen, eli kirjoitetaan vain, että kaikki ravintolat menevät kiinni mutta ei tuoda esiin tätä mahdollisuutta hakea ruokaa sieltä, ja tämä tuntuu selvästi hiertävän yrittäjiä, koska palautetta tulee tästä todella paljon. Eli kun media kertoo asiasta, niin sen pitäisi nostaa esiin myös tämän take away -mahdollisuuden ja tukea tällä tavalla näitä yrittäjiä niin, että heillä olisi mahdollisuus päästä tämän pahimman ajan yli.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

16.26 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Koronavirus on levinnyt vakavaksi epidemiaksi Suomessa, ja siksi olemme viime aikoina käsitelleet rajuja mutta sitäkin tarpeellisempia rajoittamistoimia tässä salissa. Nyt käsittelyssä oleva asetus mahdollistaa ravintoloiden sulkemisen väliaikaisesti viruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Tästä päätöksestä huolimatta ulosmyynti ravintoloista on mahdollista.

Tämän keskustelun taustalle jää huoli ravintola-alan yrittäjistä ja niistä kymmenistä tuhansista ihmisistä, jotka alalla työskentelevät: miten heille käy? Hallitus on ilmoittanut tietystä tukitoimenpiteistä alan tilanteen helpottamiseksi. Totean heti alkuun, että tämä yksinyrittäjille suunnattava 2 000 euron tuki on minusta sinänsä hyvä ja kannatettava, annan sille täyden tukeni, mutta samaan aikaan valtaosa näistä hallituksen kriisitoimista on itse asiassa lainarahoituksen ohjaamista yrittäjille. Monelle lainaraha ei ole aito vaihtoehto. Vakuudet eivät riitä, tai rahoituksen hinta on niin korkea, että kriisin keskellä siihen ei ole järkevää lähteä. On minusta kohtuutonta, että yrittäjille tarjotaan lainapussia kriisiin, johon heillä ei ole ollut osaa eikä arpaa. Kukaan ei ole voinut varautua koronaviruksen aiheuttamaan kriisiin tässä maassa. Lisäksi kriisipaketissa jaetaan kehittämisrahoitusta elykeskusten ja Business Finlandin kautta. Nämä eivät valtaosaa pk-yrittäjistä, kuten ravintola-alan yrittäjiä, kuitenkaan auta pois tästä kriisistä. Eipä siinä ole hirveästi liiketoiminnassa kehittämistä, jos koronakriisi syö valtaosan ravintola-, kahvila- tai hotelliyrittäjän liikevaihdosta, kuten monelle on tällä hetkellä käynyt.

Moni pk-yrittäjä on jäämässä näiden nyt päätettyjen tukitoimien ulkopuolelle. Moni heistä miettii tälläkin hetkellä, miten ihmeessä saa maksettua kulut ja vuokran tilanteessa, jossa asiakkaat ovat kaikonneet ja myynti sakkaa pahasti. Ei heillä ole aikaa odotella viikkoja. Tarvitaan suora ja konkreettinen tuki nopeasti, jotta laaja konkurssiaalto saadaan vältettyä. Uhattuna ovat lisäksi kymmenien tuhansien ihmisten työpaikat. Heistä on huolehdittava tässä tilanteessa yhtä lailla.

Eduskunta edellytti käsitellessään ravintoloiden sulkemista koskevan lainsäädännön, että hallitus valmisteleo toimet, joilla ravintolayrittäjien toimeentulon kannalta kohtuulliset vahingot korvataan. Tämä kriisipaketti on viipymättä saatava nyt eduskunnan käsittelyyn. Olemme esittäneet hallitukselle suoraa tukea yrittäjille: ensinnäkin alkuvuonna maksettujen arvonlisäverojen palauttamista akuutin kassakriisin hoitamiseen ja toisaalta tulevista vastaan työnantajamaksuissa, jotta edes osa työntekijöistä saadaan pidettyä töissä tämän kriisin keskellä. Myös verojen maksua on saatava järjestelyä joustavasti verottajan kanssa ja lykättyä määräaikaisesti eteenpäin korotta.

Kysyn nyt hallitukselta: koska yrittäjien kriisipaketti tuodaan eduskunnan käsittelyyn, jotta laaja konkurssiaalto vältetään, jotta kymmenientuhansien suomalaisten työpaikat saadaan pelastettua ja jotta tuhansilla ihmisillä tässä maassa säilyy toivo tulevaisuudesta, että tämän kriisin jälkeen tulee vielä parempi aika?

16.30 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Nämä rajoitukset ovat erittäin tärkeitä, kun puhutaan ihmisten terveyden turvaamisesta, ja me olemme täällä salissa kaikki osoittaneet tukemme niille. Mutta edelleenkin hallitus ei kerro meille, miten näitä yrittäjiä oikeasti tuetaan. Toivottavasti vastaus ei taas ole: lainaa takaamalla. Ei voi olla mahdollista, että yrityksiltä otetaan pois lupa toimia ja sen lisäksi ne ajetaan rahoitusongelmiin. Koronakriisi ei ole normaalia yrittäjäriskiä, eikä korkeakorkoisen lainan takaaminen ole yrittäjän auttamista. Suuret selviävät, pienet eivät. Tätä on todella vaikea hyväksyä. Suuret toimijat — vastuullisesti kylläkin — siirtävät työntekijät toisiin tehtäviin, tätä vaihtoehtoa ei pienellä

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

ravintolayrittäjällä ole. Mitä sitten, kun tilanne normalisoituu? Suuret rullaavat nopeasti, kun pienet vielä tuskailevat. Tämä ei voi olla meidän tulevaisuutta.

Suoria tukia nyt eikä huomenna. Huomenna voi olla jo liian myöhäistä. — Kiitos.

16.32 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva asetus liittyy perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja talousvaliokunnan mietintöön sulkemislaista. Niissä edellytettiin välttämättömyyskriteerin arviointia suhteessa epidemian levinneisyyteen. Nyt tehty asetus mahdollistaa ravintoloiden avaamisen myöhemmin epidemiatilanteen mukaan alueellisesti portaittain. Tämä ongelma, joka on nyt korjattu, tuli esille molemmissa valiokunnissa, sekä perustuslakivaliokunnassa että meillä talousvaliokunnassa.

Hallitus on jostain syystä vähintäänkin epäsuorasti vihjaillut, että päätöksen pitkittymisen olisi eduskunnan syy. On syytä todeta, että hallituksen esitysten puutteellisuus ei ole eduskunnan vika. Sitä paitsi hallituksen tulee nauttia eduskunnan luottamusta, ei päinvastoin.

Arvoisa puhemies! Seuraavaksi on tärkeää, että hallitus löytää ratkaisut ravintolayrittäjien tulevaisuuden turvaamiseksi ja kohtuullisten vahinkojen korvausten toteuttamiseksi oikeudenmukaisesti niin, että taakkaa jakaantuu myös vuokranantajille, pankeille ja vakuutusyhtiöille. Yrittäjien perustoimeentulo on myös turvattava. Haluaisin kanssa vastauksen siihen, milloin eduskunta saa tarkempaa tietoa ja uusia hallituksen esityksiä ravintoloille suunnatusta erillisestä tuesta. Suomalaisten suojelemiseksi tehtyä sulkemista ei voi säilyttää yksittäisten ravintolayrittäjien maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! Näitten yrittäjien vuokranmaksujen osalta meille kansanedustajille tulee jatkuvasti yhteydenottoja mitä erilaisimmista tilanteista. Yksi johtopäätös näistä yhteydenotoista on se, että vuokranantajat eivät ole aivan tilannetta vielä riittävän hyvin ymmärtäneet ja suhtautuminen on osin nuivaa. Viimeisin yhteydenotto allekirjoittaneelle tuli yrittäjältä, joka toimii valtionyhtiön omistamassa kiinteistössä ja harjoittaa siellä liiketoimintaa. Hänen tiedusteluunsa vastattiin: ”Emme myönnä vuokrahelpotuksia, maksuja voi vain siirtää.” Kyseessä oli siis valtionyhtiön toimitila, ja äkkiseltään ajateltuna tässä salissa, missä tällä hetkellä olemme, meidän mahdollisuutemme vaikuttaa tämäntyyppisiin asioihin ovat kyllä poikkeuksellisenkin hyvät. Kysyisinkin ministeriltä: onko valtioneuvoston tarkoitus käyttää omistajaohjausta tämän tyyppisten tilanteiden ratkaisemiseksi? Voisi kuvitella ja edellyttääkin, että valtio toimijana olisi nyt esimerkillinen näitten vuokramaksujen alentamisessa.

16.36 Rami Lehto ps: Arvoisa herra puhemies! Ravintoloiden ja kuppiloiden sulkeminen on hyvä asia, jos me haluamme epidemian leviämistä ehkäistä. Täytyy kumminkin muistaa, että moni kuppila on monen yksinäisen olohuone. Siellä ovat ainoat ystävät, ainoat kaverit, keiden kanssa jutella ja viettää aikaa — kaikki eivät ole niin sosiaalisia, että he osaisivat muuta kautta etsiä niitä tuttavuuksia. Siellä on vanhoja ryhmiä, jotka kokoontuvat tiettyin väliajoin. Heistä jokainen ei juo välttämättä paljon, mutta nyt kun me suljemme nämä, niin moni yksinäinen sitten alkaa siellä kotona niin sanottuja kalsarikännejä juomaan paljon enemmän. Ja kun ajatellaan, että jos kuppilassa ostat 5 eurolla oluen, pari olutta joskus viikonloppuilla, niin nyt kun ostat kotiin samalla rahalla, niin saat paljon enemmän sitä olutta ja tulee juotua paljon enemmän, ja jos lähdetkin hakemaan Alkosta, niin voi tulla siten ostettua paljon enemmän sinne jemmaan väkeviä, mitkä tuleekin sitten juotua saman tien.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Kotona juominen tulee tästä nyt lisääntymään, kun kuppiloihin ei päästä, ja myös kotiväkivalta ja muut väkivaltatapaukset todennäköisesti tulevat lisääntymään kotona huomattavasti, kun siellä suljetussa tilassa nautitaan alkoholia. Me tiedämme, että poliisien resurssit nyt paljon käytetään, oliko se 10 prosenttia, tähän Uudenmaan sulkemiseen. Kun 10 prosenttia poliiseista on siinä tehtävässä, heitä on entistä vähemmän sitten kentällä, ja heidän pitäisi ehtiä sitten käymään siellä ihmisten kodeissa katsomassa, kun siellä tapellaan. Tähän pitäisi kiinnittää huomiota, miten ne poliisien resurssit saataisiin riittämään.

No, sitten jos ajatellaan tätä ravintoloiden selviytymistä, se tulee olemaan todella hankalaa. Meillä tulee moni ravintola kaatumaan, kuppila kaatumaan, ja sitä kautta myös työpaikat häviävät. Kun me pääsemme koronasta eteenpäin, niin niitä työpaikkoja ei ole välttämättä — niitä tulee joskus paljon myöhemmin. Jokaisella ravintolalla ei ole ruokatarjoilua, elikkä heillä ei ole sitä ulosmyyntiäkään, niin että voisi ruokaa myydä ulospäin.

Sitten täytyy muistaa, että nämä rajoitukset, mitä tehdään, eivät koske pelkästään ravintoloita. Kun nyt on tämä, kuinka monta ihmistä saa olla samassa tilassa, niin meillä kaatuu ihan kohta sisäleikkipuistoja, elokuvateattereita ja monia muita tällaisia paikkoja, missä menee paljon työpaikkoja, elikkä näitten yritysten tukeminen on nyt todella tärkeää. Kun ajatellaan, että ravintolatkin useasti sijaitsevat kaupunkien keskustoissa, ne vuokratustannuksetkin ovat jo todella korkeat. Nyt äkkiä meidän täytyy saada nämä tuet päälle.

16.38 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Haluan ottaa yleisesti kantaa siihen, miten tämä valmiuslaki ja tämä kriisitilanne pystytään hoitamaan. Keskustelimme muistaakseni perjantaina täällä valmiuslain ketteryudesta tai oikeastaan siitä, että se ei ole ketterä. Nyt perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Ojala-Niemeläkin on paikalla, ja hänkin totesi, että on aivan totta, että meidän täytyy tämän kriisin jälkeen alkaa valmistelemaan uutta valmiuslakia, joka tarvittaessa on ketterämpi vastaamaan näihin tilanteisiin.

Lisäksi haluan ottaa kantaa, ennen kuin menen ihan päivän ydinagendaan, keskusteluun siitä, miten kansanedustajien tulisi arvioida tai arvostella — jotkut jopa räksyttämiseksi kutsuvat sitä, että tuo erilaisia näkemyksiä ja kriittisiä näkemyksiä tähän keskusteluun. Mietin itse, että esimerkiksi hyvä johtaja ei koskaan halua sellaisia alaisia, jotka eivät uskalla sanoa hänelle, milloin johtaja on menossa vikaan. Mitä sillä jees-kerholla tekee tai kokouksilla, jos kaikki vain sanovat, että hyvä johtaja, loistava johtaja? Me haluamme täällä tuoda niitä huolia ja näkökantoja esille, jotka myös auttavat hallitusta ja ministereitä oikean päätöksen lähteelle.

Vielä siitä, että pidetään täällä tosiaan huolta siitä, kuten valiokunnissakin on tällä hetkellä päätetty, että vain välttämättömät asiat käsitellään. Meidän on ihan turha tuoda tänne nyt asioita, jotka eivät voi edetä ja jotka ovat lähes mahdottomia edes ihmisten toteuttaa. Täällä on käytetty esimerkkinä hallituksen esitystä, jossa taloyhtiöille annettiin velvoitteita rakentaa sähköautojen latauspisteitä. Meillä on nyt muita huolia, se on aivan selvä asia.

Mitä tulee yrittäjiin, tässä jo edellisissä puheissa tuli esille, että yksinyrittäjien tuki, tuo 2 000 euroa, ilmeisesti kertakorvaus, on todella, todella pieni. Itse sain viestiä hyvinkääläiseltä pienyrittäjältä, joka kertoi — ja joka on jakanut tämän myös Twitterissä — että hän sai lainapaperit allekirjoitettaviksi ja Finnvera ottaa 3 prosentin provision siitä, sen jälkeen 160 euron järjestelypalkkion. Hän piti tätä hyvin kummallisena ottaen huomioon, että nyt on kyseessä valtion täysin omistama yhtiö. Finnvera vastaa täällä myöhemmin, että kyseessä on se, että he kattavat tällä myös osuuksia luottotappioista. No, en nyt oikein tiedä, onko se nyt aivan järkevää, että tässä tilanteessa lähdetään asiakkailta näistä pienistä ra-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

hoista vielä ottamaan provisioita ja järjestelypalkkioita. Ehkä tässä tilanteessa voisimme mennä maksuttomuuden linjalle ja valtio ottaa sitten näitä kantaakseen. Kriteeristön pitää olla sen verran selkeä, että lainoja myönnetään terveille yrityksille.

Lisäksi tietysti toivotan voimia työministerille. Teillä ei ole helppo tilanne tällä hetkellä. Katsoin juuri, että lähes 321 000 ihmistä on lomautettu tai irtisanottu tämän tilanteen vuoksi, ja siinä on mietittävää. Katsoin äsken, että perussuomalaisten puheenjohtaja Halla-aho laitto Twitteriin siitä, kun kannustettiin, että ihmiset menisivät maataloille tai viljelys-tiloille töihin. Kysyn sen, mitä puheenjohtajamme Twitterissä äsken kysyi: mitä konkreettisia toimia hallitus on tehnyt sen eteen, että nämä kausityöntekijät todella pääsisivät sinne erilaisiin töihin? MTK ilmoittaa, että esimerkiksi Varsinais-Suomessa on 350 paikkaa puutarha- ja erikoiskasvialalla vapaana. Miten ihmiset nyt sinne pääsevät, sen haluaisin tietää.

Vielä siitä, onko ministerillä tietoa, miten aiotaan toimia esimerkiksi tämän Finnveran kanssa. Onko kohtuullista, että sieltä otetaan näitä palkkioita? En tiedä, oliko tämä työministerillä varsinaisesti tiedossa. Tämä on vähän hankalaa, kun nämä asetukset koskevat niin monenmoista alaa, ja ministerit eivät voi kaikki olla samaan aikaan paikalla. Mutta jos joku muukin nyt tätä kuuntelee siellä hallituksen puolella, niin tämmöistä viestiä tulee meille edustajille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan pari puheenvuoroa vielä ja sitten päätetään ministeri Haatainen vastaamaan.

16.43 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Nähdäkseni yli miljardin euron tukipaketti yrityksille yhdistettynä Finnveran kasvatettuihin myöntövaltuuksiin kertoo aika selkeää viestiä siitä, että rahasta tämä yritysten pelastaminen ei voi jäädä kiinni. Mutta sen sijaan se on haaste, miten se raha saadaan tehokkaasti ja nopeasti sinne yrittäjien käyttöön, jotta saadaan ehkäistyä ne konkurssit. Kun saadaan tehokkaampia menettelytapoja kehitettyä, niin varmasti on lisävalmius tarkastella, mitä muita toimia on tarpeen löytää.

Nythan nimenomaan pienten yritysten, esimerkiksi ravintolayritysten, kannalta olennaista on ely-keskusten ja kuntien toiminnan kehittäminen, jotta se raha saadaan tehokkaasti eteenpäin. Nähdäkseni on aika ymmärrettävää tietyllä tapaa, että kun yhtäkkiä myöntövaltuus moninkertaistuu, niin se on siellä paikallisesti aika kiirettä aiheuttava haaste, kun yritetään miettiä, mikä on nyt sitten se reiluin tapa jakaa tämä raha meidän paikallisille yrityksille. Sinällään ely-keskukset ja kunnat ovat tähän juuri oikeita toimijoita: Heillä on ne kontaktit, heillä on se tietämys, he tuntevat sen alueen tilanteen. He voivat parhaalla tavalla olla tätä rahaa kohdentamassa.

Mutta ihan ymmärrettävästi, kun yhtäkkiä työtä onkin monta tai monta kymmentä kertaa enemmän kuin aikaisemmin ja lähdetään palkkaamaan lisäväkeä näinä poikkeusoloina, niin se ei sormia napsauttamalla valitettavasti tapahdu. Mutta ainakin itse olen saanut sieltä paikallistasolta sellaisen viestin, että tahtoa todella on. Ely-keskukset ja kunnat yrittävät parhaansa näiden nopeiden ratkaisujen löytämiseksi. Osassa paikkoja ollaan saatu tukea jo myönnettyä ja ollaan saatu tukea myönnettyä myös sellaisissa tilanteissa, että kyse ei välttämättä ole mistään kehittämishankkeesta, vaan on tunnustettu, että ihan siitä kriisin yli selviämisestä on kyse, ja siinäkin on yrittäjiä syytä tukea.

Nythan yksi haaste on se, miten kaikki tämä paikallinen kehittäminen ja kaikki tämä tieto saadaan mahdollisimman hyvin jakoon, miten saadaan ne parhaat käytännöt varmasti leviämään ympäri maan, jotta ei synny sellaista tilannetta, että jossain keksitään juuri se pa-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

ras tapa tukea yrittäjiä, etenkin ravintolayrittäjiä, mutta sitten muut eivät saakaan sitä tietoa, ja ne parhaat mallit jäävät vain yhden ely-keskuksen alueelle tai peräti yhden kunnan alueelle. Sen takia tämä avoin keskustelu, viestintä ja tiedon jakaminen onkin tässä aivan keskeistä. Sinällään siihen kiinnitettiin aivan erityistä huomiota perustuslakivaliokunnassakin, että nyt on pyrittävä tukemaan yrityksiä mahdollisimman yhdenvertaisesti, ja sen tähden on tärkeää, että vaikka toimitaan nopeasti ja tehokkaasti, niin kriteerit ja hakemusten käsittely ovat oikeudenmukaisia. Voidaan toki tunnistaa, että on aloja, joihin tämä kriisi kohdistuu aivan erityisesti, mutta heti, kun lähtee niitä listaamaan, niin se listahan venyy valtavan pitkäksi. Sen takia onkin tärkeää kiinnittää huomiota nimenomaan yritysten tarpeisiin eikä ehkä pyrkiä siihen, että jotain tiettyjä aloja kohdeltaisiin toisin. Ne tarpeethan voivat vaihdella aluekohtaisestikin, ja juuri siksi tämä läpinäkyvä, neutraali kriteeristö ja se paikallistason yhteistyö on tässä keskeistä. Kenellekään ei saa tulla sitä viestiä, että olisi jotenkin hämärän peitossa, mistä julkinen raha tulee, ja sen takia tämä hallinnon toimivuus ja läpinäkyvyys on tässä aivan ytimessä.

Lyhyesti, mitä Finnveraan tulee: Finnvera oli meillä viime viikolla valtiovarainvaliokunnassa esittelemässä toimintaansa, ja se, että myöntövaltuutta saatiin nostettua 2 miljardista 12 miljardiin, siis 10 miljardilla näin lyhyessä ajassa, nojaa pitkälti siihen, että Finnveran toiminta pyörittää itse itseään. Eli nimenomaan tämä nopea reagointikyky nojaa siihen, että voidaan luottaa, että sinne ei sitä 10:tä tai 12:ta miljardia tarvitse valtion laittaa, vaan siellä todella saadaan nämä takaukset pyörimään ikään kuin ilman tappioiden tuottamista, mutta jatkuvasti on tietysti valmius katsoa, että jos valtion tukea ja apua tarvitaan, niin siihen kyllä pystytään nopeastikin.

Mutta tässä tilanteessa on ollut hyvä se, että tiedämme Finnveran pyörivän itsenäisesti ja sujuvasti. Tiedämme, että voimme luottaa, että kun sinne takausvaltuutta annetaan lisää, niin he toimivat sen kanssa vastuullisesti eikä synny sellaista massiivista pelkoa, että entä jos tappiot tulevatkin yhtäkkiä massalla veronmaksajien maksettavaksi, ja se on osittain nimenomaan tämän joustavuuden ja nopeuden mahdollistanut. Eli vaikka se voi toisaalta näyttäytyä joillekin kielteisenä asiana, niin siinä on ollut myös näitä hyviä puolia, ja koko ajan tosiaan tasapainotellaan ja katsotaan, miten saadaan varmistettua, että näissä kriisioloissakin ne kriteerit toimivat mahdollisimman hyvin.

Mutta nythän tässä koko ajan tullaan siihen, että on täysin mahdollista, että valtiolle tulee tästä kriisistä vielä kovempi hintalappu kuin mitä osaamme ennakoidakaan. On täysin mahdollista, että tämä hallitus mutta myös tulevat hallitukset sitä hintalappua kantavat. Siksi onkin tärkeää, että koko eduskunta sitoutuu siihen, että yhdessä tästä taloudesta vastuu kannetaan vielä pitkälle eteenpäin, eikä lähdetä syyttelemään ketään siitä, että nyt on todella valmius niitä yrittäjiä auttaa, vaan kannetaan vastuu siitä, että nyt, kun sitä hintalappua syntyy, niin yhdessä sitten olemme sitä tulevina vuosina katsomassa, että miten Suomen talous siitä selviää. Sen nimittäin kyllä tiedämme, että jos yrityksiä ei Suomessa ole, niin sitten emme ainakaan hintalapusta selviä, eli sen tähden juuri tämä pitkäjänteisyys ja ymmärtäväisyys on tärkeää tässä tilanteessa.

Lyhyesti: Nähdäkseni on syytä kiittää siitä, että nyt, kun perustuslakivaliokunnassa on jo käyty keskustelua tästä aiheesta, niin näistä soveltamisasetuksista on saatu varsin kattava ja laajasti kysymyksiin ja huoliin vastaava perustelumuuisto ja asetukset. Tällä menettelyllä on syytä mennä jatkossakin, että aina kun tunnustetaan joku, mikä voidaan seuraavassa käänteessä hoitaa vielä paremmin, niin sitten todella siinä seuraavassa hetkessä toimitaan mahdollisimman hyvin. Tämä on nähdäkseni toteutunut. Aina kun on palautetta tullut, niin

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

valtioneuvosto on siihen hyvin vastannut, ja aina mennään kohti parempia menettelyjä näissä poikkeusoloissa. Se on lopulta tärkeintä, että yhdessä ollaan sillä kehittämisen tiellä, koska tässähän olemme kaikki aivan uuden edessä.

16.50 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tähän alkuun edustaja Merelle kommentti siitä sähköautojen latauspisteitä käsitelleestä hallituksen esityksestä, joka meillä oli täällä käsittelyssä. Siinä oli kyse EU-direktiivin toimeenpanosta, jossa me olemme jo myöhässä. Tämä oli se peruste, joka jäi silloin edellisessä käsittelyssä sanomatta, ja sen takia toin sen tässä vielä. Ihan kaikkea ei voida koronan takia pysäyttää, vaikka toki pitää keskittyä nyt olennaiseen.

Mutta sitten tähän asiaan. Me olemme tosiaan hallituksen johdolla tehneet täällä viime viikkoina rajujakin päätöksiä suomalaisten terveyden turvaamiseksi koronavirukselta lähikontakteja rajoittamalla. On tosiaan tärkeätä, että saadaan nyt tehtyä myös tarvittavat päätökset ravintoloiden, baarien ja kahviloiden sulkemiseksi. Ravintoloiden sulkupäätöksellä puututaan perusoikeuteen elinkeinovapaudesta sekä perustuslaissa määriteltävään omaisuudensuojaan. Pidän tärkeänä, niin kuin täällä edeltävät puhujatkin, sitä, että perustuslakivaliokunta on tämänkin asian huolella käsitellyt, samoin talousvaliokunta osaltaan. Kriisin keskelläkin on kyettävä tekemään ripeitä, tarvittavia toimia, mutta kuitenkin niin, että perustuslaillinen näkökulma ja perusoikeudet huomioidaan aina tarkasti.

Tulevaisuutta varten on kuitenkin tärkeätä arvioida huolella, milloin vastaavissa tilanteissa voitaisiin toimia tartuntalain nojalla ja milloin sitten tarvitaan valmiuslakia. Asetuksen perustelumuistiossa on todettu, että tartuntatautilain muutostarpeet olisi perusteltua arvioida niiden periaatteellisemman luonteen vuoksi normaalioloissa ja niiden luonteen edellyttämässä laajuudessa. Näin tosiaan kannattaa toimia, ja nyt edetään voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston asetus tarkoittaa sitä, että ravintolat, baarit ja kahvilat sekä niiden ulkotilat ovat kiinni näillä näkymin toukokuun loppuun asti. Ruuan ulosmyynti- ja toimituspalvelut ovat edelleen sallittuja. Ravintolat, kahvilat ja baarit ovat edelleen olleet valitettavasti paikkoja, joihin ihmiset ovat kokoontuneet suuressa määrin, vaikka hallitus on painavasti suositellut kaikkien ei-välttämättömien sosiaalisten kontaktien välttämistä, ja siksi tämä rajoitus on ihmisten terveyden ja turvallisuuden kannalta aivan välttämätön.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, tämä on kova isku ravintolayrittäjille ja kaikille ravintola-alan työntekijöille. Ravintola-ala työllistää noin 50 000 ihmistä, ja tämän lisäksi on vuokratyövoimaa, osa-aikaisia työntekijöitä, ja vielä se ketju jatkuu yrityksiin, jotka toimittavat tuotteita ravintoloiden käyttöön. Isku on myös erityisen kova Uudellemaalle, kun täällä työskentelee 40 prosenttia kaikesta ravintola-alan henkilöstöstä ja Uudella maalla sijaitsevat toimipaikat tuottavat 40 prosenttia alan liikevaihdosta. Tämän lisäksi merkittäviä keskittymiä ovat Varsinais-Suomi ja Pirkanmaa.

Nämä poikkeusolot ja eristäytymissuosituksukset ovat vieneet ravintoloilta suuren osan asiakkaista ja tuloista jo ennen tätä asetusta. Kuten täällä on todettu, moni yrittäjä on tarttunut tähän mahdollisuuteen edelleen jatkaa noutoruuan myyntiä, ja suomalaisia täytyy kiittää siitä, että he ovat myös lähteneet yrityksiä tämän kautta tukemaan siihen mahdollisuuteen tarttumalla. Tämä luo toivoa ja osoittaa sitä, että meillä suomalaisilla on halua kantaa yhteisvastuuta. Ravintolan vastuulla toki on huolehtia siitä, että ruuan tilaamisessa ja noutamisessa noudatetaan turvavälejä ja hyvää hygieniää.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Arvoisa puhemies! Kauppakamarin tuoreen kyselyn mukaan kaksi kolmasosaa suomalaisyrityksistä aikoo lomauttaa tai irtisanoa työntekijöitään. Runsaassa 40 prosentissa lomautusvaroitusta on jo annettu tai yt-neuvottelut aloitettu. Yli 300 000 yli 20 työntekijän työpaikoissa työskentelevää suomalaista on ollut tai on yt-neuvottelujen piirissä. Nämä ovat todella synkkiä lukuja niin inhimillisesti kuin Suomen talouden kannalta.

Arvoisa puhemies! Hallitus kokosi pian poikkeusolojen alettua mittavan tukipaketin koronasta kärsiville yrityksille. Siitä on jo täällä käyty hyvää keskustelua. Eilen Yle uutisoi, että kunnat alkavat jakaa yksinyrittäjille 2 000 euron toimintatukia ja yrittäjät ja freelancerit on myös otettu määräaikaisen työttömyystuen piiriin ilman, että yritystoimintaa tarvitse ajaa alas. On todella tärkeää, että näihin yrittäjien taloushuoliin nyt konkreettisesti vastataan, niin kuin on tehtykin, ja niin kuin edustaja Suomela tässä hyvin kuvasi, myös paikalliset mukaan siihen työhön ottaen.

Monen yrityksen pelastus olisi nyt se, että toimitilojen omistaja jättäisi vuokria perimättä kriisin aikana. Osa vuokranantajista onkin jo toiminut vastuullisesti. Suurten joukossa Helsingin kaupunki ja eläkeyhtiöt Ilmarinen ja Varma ovat näin tehneet. Täällä on hyvin nostettu esiin sitä, että lainatyypinen apu ei tässä tilanteessa riitä, vaan tarvitaan suoraa tukea ja vuokrahelpotuksia. Nyt onkin tärkeää, että vuokranantajat lähtevät osaltaan mukaan talkoisiin tukemaan yrityksiä antamalla helpotuksia vuokriin.

Eduskunta edellytti aiemmin tämän asetuksen käsittelyssä, että hallitus viipymättä ryhtyy toimiin, joilla tarvittaessa tuetaan ravintolayrittäjien toimeentuloa poikkeustilan ja sen purkamisen aikana, ja näin nyt on todella toimittava.

16.55 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvin paljon keskustelua siitä, miten tämä heijastuu ravintola-alan yrityksiin ja myös tällä alalla työskenteleviin työntekijöihin, palkansaajiin. On selvää, että koko tämä pandemia on tälle alalle tosi kova asia. Jo tähän mennessä ennen tätä asetustakin ravintola-, hotelli- ja majoitusala ovat nähneet mittavan asiakaskadon ja siitä aiheutuneet taloudelliset vaikutukset, ja tästä syystä hallitus on tarttunut tähän kysymykseen.

Nämä tukiasiat ensisijaisesti kuuluvat ministeri Lintilälle, ja täällä monet edustajat kuvasivatkin jo sitä, mitä tässä on tehty. Todellakin Finnveran rahoitusvaltuudet on nostettu 12 miljardiin saakka, ja tämä siis eduskunnan käsittelyn tuloksena. On hyvä, että näin tehtiin, ja näin ollen pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattujen takauksien ja alkutakauksen käyttömahdollisuudet on laajennettu nyt koskemaan myös koronaviruksen aiheuttaman suhdannetilanteen edellyttämää rahoitusta, ja tätä Business Finlandin ja elyjen tukea voidaan kyllä käyttää nyt rajoitetusti myös vuokrien ja palkkojen maksamiseen, vaikkakin ne siellä kehittämisrahan nimellä osittain ovat, eli tämä on mahdollista.

Nämä ongelmat, joita täällä keskustelussa nostettiin esiin, on kyllä tunnistettu, ja meillä parasta aikaa ministeriössä tehdään työtä sen eteen, miten nyt voitaisiin näitä suoraa tukea ja sektorikohtaisia kompensatioita edelleen kehittää ja millä tavalla saada ne palvelemaan myös ravintola-alaa, eli näitä nykyisiä instrumentteja ja niitten joustavoittamista käydään myös samalla läpi. Samalla myös yrittäjien työttömyysturvaa ollaan säätämässä, ja sitten tämä yksinyrittäjien mahdollisuus 2 000 euron tukeen kuntien myöntämänä on nyt toteutumassa. Kaikki nämä tietysti omalta osaltaan myöskin helpottavat tällä sektorilla toimivia yrittäjiä.

Sitten tietenkin yritysten tilannetta helpottavat myös tällä alalla, ravintola-alalla, työmarkkinakeskusjärjestöjen yhdessä sopimat toimenpiteet, joita ollaan lainsäädäntöön nyt

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

toimestani viety, jotka koskevat työlainsäädäntöä ja sosiaaliturvajärjestelmän muutoksia ja työnantajamaksujen helpotuksia. Näitä koskien sosiaali- ja terveysministeriön esityksiä on käsitykseni mukaan tulossa torstaina hallituksen esityksenä, eli näitä viedään eteenpäin. Lisäksi konkurssilainsäädäntöön ollaan valmistelemaan muutosta, jolla estetään konkurssiin asettaminen viikon maksukehotukseen perustuvan olettasäännön nojalla, eli tilapäinen, esimerkiksi koronavirusepidemiasta johtuva kyvyttömyys vastata velvoitteistaan ei olisi peruste asettaa velallista konkurssiin. Tämä hallituksen esitys on tarkoitus antaa viikolla 16.

Hallitus tulee nyt eduskunnan edellyttämällä tavalla selvittämään tarpeet ja mahdollisuudet ravintola-alan rajoitusten aiheuttamien kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi, ja tuossa kompensatiomallin selvittelyssä otetaan tietenkin huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat, myös se, että ravintolatoiminnan harjoittaminen on vaikeutunut jo ennen tämän rajoituksen voimaantuloa. Selvityksen lähtökohtana on eduskunnan lausumien edellyttämällä tavalla, että rajoituksen kohteeksi joutuvat elinkeinonharjoittajat saavat kohtuullisen korvauksen.

Kaikkea tätä työtä tehdään parasta aikaa työ- ja elinkeinoministeriössä.

17.00 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Tänään aiemmin kuultiin pääministerin puheenvuorossa vielä kertauksena hyvin kattava selvitys siitä, minkälaisia erilaisia toimia ja rajoituksia hallitus on tehnyt tässä meidän yhteisessä taistelussamme koronavirusta vastaan. Kaikki nämä rajoitukset ovat olleet tarpeen, vaikka ne ovat olleet voimakkaasti meidän kaikkien arkea ja elämää rajoittavia. Tavallinen, tuttu arki ei tänään ole mahdollista. Kenellekään ei varmasti ole enää epäselvää, mikä näiden rajoitusten tarkoituksena on: hidastaa ja estää epidemian leviämistä. Tähän työhön tarvitsemme jokaisen suomalaisen apua. Kuten pääministeri sanoi, meillä jokaisella on vastuu suojella sekä omaa että kanssaihmiesten terveyttä.

Näin ollen tämä viimeisin rajoitustoimenpide, ravintoloiden sulkeminen, on mielestäni välttämätön tehdä. Näin rajoitetaan edelleen sellaisia kokoontumisia, joissa ihmisillä on mahdollisuus koronavirustartuntaan ja tämän epidemian lisääntymiseen. Ravintolat ja kahvilat jos mitkä ovat paikkoja, joissa epidemialla olisi otollinen maaperä lisääntyä ja levitä. Monet ravintolat ja kahvilat ovat jo ennen varsinaista pakkoa sulkeneet ovensa, ja tässä yhteydessä nimenomaan näille ravintolayrittäjille haluan kiitokseni osoittaa — he ovat toimineet erityisen vastuullisesti tässä yhteisessä tilanteessa.

Tämä koko koronaepidemiatilanne iskee todella rajusti juuri matkailu- ja ravintola-alalle, sekä yrittäjiin että alalla työskenteleviin lukuisiin ihmisiin. Tällä alalla ei ole yhtään voittajaa. Tänään sain pieneltä kotipaikkakunnaltani Kankaanpäästä tiedon erään lounasravintolan ovien sulkemisesta — vetää todella surulliseksi, ja valitettavasti tämä ei tule olemaan ainoa sarjassaan. On selvää, että yrittäjät tarvitsevat tukea tästä tilanteesta selviämiseksi, ja kuten äsken kuultiin työministeri Haataisenkin puheenvuorossa, näitä tukitoimia yrittäjille on jo lyhyessä ajassa pystytty osoittamaan. Kuitenkin tukea tarvittaisiin vielä roimasti lisää. Tässä salissa on useassa puheenvuorossa, viimeksi edustaja Elon toimesta, mainittu vuokrahelpotukset, ja näkisin, että juuri ne olisivat nyt enemmän kuin tarpeen, ja jos tässä voin, niin vetoan vuokranantajiin vuokrien helpottamiseksi tässä vaikeassa tilanteessa.

Edustaja Suomela puhui hetki sitten yrittäjille suunnattujen tukitoimien tiedottamisesta. Varmasti monet kansanedustajat olemme saaneet yrittäjiltä puheluita, viestejä, yhteyden-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

ottoja, joissa on haluttu tarkentaa näitä asioita, miten kukakin yrittäjä, minkäkin kokoinen yrittäjä toimii missäkin tilanteessa, ja näitä neuvoja olemme varmasti antaneet. Erityisesti tähän tiedottamiseen pitää panostaa, jotta jokainen tietää, kenen puoleen oman yrityksensä kohdalla kääntyy.

Mitä meistä jokainen, ainakin suurin osa, voi tehdä tässä tilanteessa? Käytetään nimenomaan noutoruokamahdollisuutta ja tilataan ruokaa kotiin. Kaikille se ei ole toki mahdollista, mutta me, joille se on, voimme jokainen kantaa tässä asiassa kortemme kekoon, jotta mahdollisimman moni ravintola-, kahvilayrittäjä, matkailualan yritys pysyy tämän vaikean ajan hengissä.

17.04 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tärkeintä on saada estettyä koronakuolemat, siitä pitää lähteä. Nyt ravintolat suljetaan. Hallitus on tehnyt tämän esityksen ja päätöksen, ja se on erittäin kannatettava, niin kuin kaikki ne tiukat toimet tähän asti. Edelleen pitäisi tiukentaa, se on kannatettavaa, ja hyvä, että hallitus on lähtenyt tälle linjalle. Poliitiikan teon aika ei ole nyt, ja perussuomalaiset ovat ottaneet sen kirjaimellisesti. Me olemme kaikki tässä samassa veneessä ja meillä on yhteinen vastustaja. Se on koronaepidemia, ja meidän pitää se voittaa.

Minä nostan nyt yhden asian esille, mikä on jäänyt vähän taka-alalle, kun puhutaan ravintoloista, kahviloista, yrittäjistä — myös yksityisistä ihmisistä — nimittäin ylivelkaantumisen, velkaantumisen. Täällä oli keskustelualoitteeni käsillä 4—5 viikkoa sitten, ja aiheena oli, mitä toimenpiteitä tehdään, koska tällä hetkellä 562 144 suomalaista on velkaantunut ja ulosoton perintätoimissa. Se on valtava määrä, ja me tiedämme, että se tulee kasvamaan entisestään, ja kuinka paljon, se on hälyttävää. Valitettavasti silloin oli tämä Haavisto-keissi samana päivänä, ja tämä hyvä keskustelu, mikä meillä täällä oli, jäi ihan taka-alalle ja media ei huomionnut sitä oikeastaan ollenkaan. Mutta nyt on tämäkin asia nostettava esille, kun meillä on tämä koronatilanne, miten käy pienten ja suurempienkin yritysten tulevaisuudessa. Hyvin monessa yrityksessä on myös paljon työntekijöitä, enemmän tai vähemmän — miten käy heidän? Tämä on todella ajankohtaista. Tartutaanko siihen suojaosuuden nostoon? Entäs korkorajoitukset, lainojen markkinointi, pikavippifirmat? Ne ovat hyvin innokkaina mainostamaan ja houkuttelemaan ihmisiä käyttämään niitä tässä vaikeassa tilanteessa.

Täällä on tullut esille myös, että yksinyrittäjät voivat saada tukea 2 000 euroa, pienelle yritykselle siis, mikä on erittäin hyvä, mutta aivan kuten edustaja Merikin totesi, niin se ei tule missään tapauksessa riittämään, sillä kun kuukauteen ei tule kassaan rahaa, 40—50 prosenttia yrityksistä on isoissa ongelmissa. Jos tämä kestää 3 kuukautta, 70 prosenttia yrityksistä on suurissa ongelmissa, ja se tarkoittaa silloin suuria vaikeuksia. Business Finland, ely-keskukset, kunnat tukevat nyt miljardilla, mikä on erittäin hyvä asia, mutta sieläkin on sikäli ongelmia, että myös nämä 2 000 euron tuet edellyttävät, että esimerkiksi pienellä yrityksellä ei ole minkäänlaisia maksuhäiriömerkintöjä eikä mitään ulosottoja puhumattakaan vaikeuksista tai merkinnöistä, että on ollut pikkuisen vaikeuksia. Aika monella on matkan varrella ollut, mutta he ovat tehneet maksusuunnitelman ja yrittävät siitä selvitä. He ovat pois kuvioista kokonaan, elikkä tukea ei myönnetä, jos on jotakin pientäkin ongelmaa, ja se on kanssa kysymysmerkki silloin.

Olen saanut sitäkin tietoa, että todella pitäisi keskittyä siihen, että ne saavat sen tuen ja niitä firmoja huomioidaan, jotka todellisuudessa kärsivät nyt koronatilanteesta. Siellä ovat

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

todennäköisesti nyt saaneet tukea sellaisetkin firmat, jotka eivät ole vielä kärsineet koronasta, kun ovat anoneet. Siinä pitää olla todella tiukka, että se menee oikeaan kohteeseen.

Sitten nostaisin myös sen asian, että meillä on tosiaan yt-neuvottelujen piirissä yli 300 000 henkilöä tällä hetkellä, ja se tarkoittaa sitä, että ulosotot tulevat todennäköisesti lisääntymään ja ne vaikeudet. Monilla on se suunnitelma jo, kuinka he maksavat ja haluavat velvoitteensa hoitaa, mutta se tulee mahdottomaksi tässä tilanteessa todennäköisesti.

Sitten henkinen puoli. Olen todella vielä aika kuohuksissani. Me saamme kaikki paljon puheluita, ja minäkin sain kotipalveluyrittäjältä. Hän itki äsken puhelimesta ja sanoi, että hän käy siivoamassa muun muassa vanhusten ja ikäihmisten luona. He ottavat todella tarkasti sen, etteivät he millään lailla näitä sääntöjä riko, ja ainoa ulospääsy ulos maailmaan, tänne ulkopuolelle, on se ihminen, joka käy siellä siivoamassa. Hän piti sitä ihan todella suurena ongelmana, että heillä ei ole sitten ketään. Siellä on myös tabletteja annettu ikäihmisille, ja he voivat katsoa koko päivän sitä tablettia, koska tulee yksi määräys tai yksi ohjeistus sinne tablettiin, eli he ovat todella tukalassa tilanteessa, kun ei tietysti voi niitä läheisiä nähdä. Siihen pitäisi nyt keksiä joku keino, että tämä henkinen puoli hoidetaan, ja samoin yrittäjien, yksityisten ihmisten, kenen tahansa. Tämä on henkisesti todella raskasta. Kun puhuttiin tästä nuorison ilmastoahdistuksesta, niin nyt tämä ahdistus voi sitten olla moninkertainen, ihan vauvasta vaariin.

Ja sitten vielä yksi vähän pienempi asia, mutta kuitenkin tärkeä: Monilla ihmisillä, varsinkin vanhemmillakin, on lemmikkieläimiä siellä kotona, ja nyt täytyy miettiä, että se on heille tavallaan turva ja seura, mutta kuka niitä lemmikkieläimiä sitten käy ulkoiluttamassa, jos on sellaisia koiria ja kissojakin, jotka tarvitsevat ulkoilua?

Tässä on monta monessa, mutta näitten ajatusten kautta minä toivon hallitukselle todella paljon voimia, ja kaikki me tuemme näitä tiukkoja määräyksiä, koska meillä kaikilla on vastuu. Toivomme tosiaan, että pääsemme Suomessa eteenpäin niin, että taitamme ja voitamme tämän meidän yhteisen vihollisemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, asia on tärkeä ja koskettaa monella tavalla, mutta koetetaan silti pitää puheenvuorot näissä ravitsemusliikkeissä ja niiden aukioloajoissa.

17.11 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! On koko yhteiskunnan kannalta tärkeää, että koronavirusepidemia saadaan rajattua, saadaan hallintaan ja pysäytettyä näillä erilaisilla toimenpiteillä, joita hallitus on nyt tässä kriisitilanteessa tehnyt jo parin viikon ajan ja on edelleen kiristämässä.

Kiitos myöskin ihmisille, jotka ovat vastuullisesti sitten ottaneet hallituksen neuvot haltuun ja pysytelleet kotona aina, kun se on mahdollista, ja välttäneet kontakteja. Se myös ehkäisee merkittäväällä tavalla tämän viruksen ja taudin leviämistä.

Tämä ravitsemusliikkeiden osasulkeminen, joka tässä nyt on käsittelyssä, on yksi kiristävä toimenpide, raju toimenpide, joka pitää toteuttaa, jotta näitä ihmisten välisiä kontakteja voidaan vähentää. Se tulee vähentämään koronan leviämistä ja näin pelastamaan ihmishenkiä, kun meidän terveydenhoitojärjestelmämme pystyy vastaamaan sitten siihen tilanteeseen, kun sairastuneita tulee enemmän. Nämä rajoitustoimet tulevat totta kai aiheuttamaan nyt sitten erittäin suuria taloudellisia ongelmia monille yrityksille. Ne yritykset, jotka ovat kiikun kaakun kannattavia olleet, tulevat tässä varmasti kaatumaan, tulee työt-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

tömyyttä ja lomautuksia, mutta hallitus on kuitenkin osoittamassa eri kanavia pitkin tukea yrityksille, myös työttömyysturvaa ja myös lomautetuille turvaa.

Kaupan liitto ja PAM, Palvelualojen ammattiliitto, ovat tuoneet justinsa hiljattain tässä esille erityisesti erikoiskaupan myynnin vähentymisen jopa 90 prosentilla, ja he peräänkuuluttavat asian huomioimista ja vaativat myös kiinteistöjen omistajia ja vuokranantajia tulemaan vastaan vuokrissa. Eli tämä on sama huoli, mikä täällä on monen suusta jo kuulu: vuokranantajat ovat aika nihkeästi olleet osallistumassa, ainakin yksityisellä puolella, tämän kriisin selättämiseen. Myöskin omalta paikkakunnaltani ja lähipaikkakunnilta on tullut viestiä minulle — ja varmasti monille muillekin vastaavia — pienyrittäjiltä, että heillä kaatuu tämä homma siihen, että eivät ole saaneet joustoa vuokranmaksuihin sieltä vuokranantajalta, tai jos nämä ovat antaneet puoleen hintaan kuukauden, niin se pitää loppuvuonna sitten maksaa takaisin, ja se on monelle pienyrittäjälle ylivoimaista. Onko meillä lainsäädännössä semmoisia mahdollisuuksia, että pystytään tämmöisiin yritysten välisiin sopimuksiin jollain tapaa puuttumaan? En tiedä, ehkä oikeusministeri osaisi sanoa — mutta ei ole paikalla — onko semmoisia pykälä, joilla näihin pystytään vaikuttamaan. Kunnat ja kaupungit ja vakuutusyhtiöt ovat helpottamassa vuokralla olevien pienyrittäjien tilannetta alentamalla vuokria monessa semmoisessa paikassa, missä liiketoimintaa ei voida tehdä ja firmat ovat kannattamattomia.

Sitten nostaisin vielä yhden mielenkiintoisen asian: Kun tässä nyt on hallitus linjannut, että liikuntapaikat pistetään kiinni, niin kuin monet kunnat ovat varmasti tehneetkin — minä luulen, että 100 prosenttia kunnista on sen tehnyt — niin sen on tehnyt myöskin osa yksityisistä, jotka ovat tehneet isoja investointeja liikuntahalleihin tai tämmöisiin yksityisiin saleihin. Osa on vastuullisesti totellut, laittanut kiinni, mutta naapurissa voi olla toinen firma, joka sitten pitää kuitenkin auki ja johonka sitten osa asiakkaista siirtyy. Tässä tulee tämmöinen kilpailuasetelma, joka vääristyy ja on väärin. Ja minä toivon, että sitten kun näistä yrityksistä osa jossain vaiheessa varmasti hakee myöskin apuja tähän tilanteeseen, pystyttäisiin kartoittamaan myöskin se, mitkä yritykset todella ovat joutuneet pitämään firmansa kiinni ja mitkä ovat kuitenkin pitäneet sen auki ja pyörittäneet sitä — ehkä joitain toimintoja, ryhmäliikuntatoimintoja, on jäänyt pois, mutta kuitenkin osa ihmisistä liikkuu siellä ja käy urheilemassa. Se on toisaalta väärin osalle yrityksistä liikuntapuolella.

Täällä aiemmin ovat jotkut edustajat, tuolta perussuomalaisten puolelta erityisesti, ottaneet esille sen, että nyt ilmastotoimiin liittyviä asioita pitää laittaa taaksepäin. Varmasti isossa kuvassa ei nyt sitä keskittymistä siihen ole, mutta jos ajatellaan vaikka niin, että laatuspisteitä ei nyt tarvitsisi rakentaa, niin nyt kun monella alalla on kuitenkin tullut työttömyyttä, ei ole töitä, niin on ikävää, jos meillä sitten vielä [Leena Meren välihuuto] aletaan niillä aloilla, millä tällä hetkellä voidaan tehdä työtä, sanoa, että ei niitä rakennettaisi, että ruvetaan hiljentämään sielläkin. Toivottavasti ei jouduta siihen tilanteeseen, että me joudumme rajoittamaan täällä myöskin rakentamista. Joissain yhteiskunnissa on mennyt niin pahaksi tilanne, että on kaikki otettu kahdeksi viikoksi sisälle. Toivottavasti täällä ei siihen jouduta, se on kallista, ja toivottavasti saadaan sitä ennen tämä virus hallintaan.

Lasten liikunta on tärkeä asia nyt, kun lapset kotona ovat. [Puhemies koputtaa] Olisi hyvä, että myöskin kouluista tulisi sitten ohjeistusta tähän liikuntapuolelle. Ja myöskin järjestötoiminnan ja seurojen ongelmat haluan tuoda esille, myöskin siellä tarvitaan tukea. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

17.16 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! On selvää, että näitä toimenpiteitä ja rajoituksia tarvitaan. Ravintola-alassa on kyse tuhansista yrityksistä ja kymmenistä tuhansista työntekijöistä. Sosiaalista kanssakäymistä on rajoitettava suojellaksemme riskiryhmiä ja turvataksemme hoiva-, turva-, sote- ja muiden kriittisten alojen henkilökunnan ja tehohoitopaikkojen riittävyyden. Tarvitaan siis vaikuttavia ja vastuullisia, ripeitä toimia, joita eduskunta myöskin viime viikolla hyväksytyn majoitus- ja ravitsemusalan lainsäädäntömuutoksen lausumaehdotuksissa hallitukselta peräänkuulutti. Kiitos työministerille, että on täällä paikalla kuuntelemassa, koska ainakin omalta osaltani muutamat terveiset tulevat suoraan yrittäjiltä, yrityskentältä.

Ensinnäkin haluaisin olla samaa mieltä kuin edustaja Suomela tässä aikaisemmin, että ei jää rahasta kiinni se, että yrityksiä autetaan tämän koronasuon läpi hakemaan sitä näkymää, että ne pitkospuut odottavat siellä. Mutta yrityksissä on hyvin erilaisia tilanteita, ja olen tänään saanut esimerkiksi kahdelta yrittäjältä tiedon, että sekä Business Finland että Finnvera ovat evänneet heidän rahoitushakemuksensa seuraavalla perusteella: ”Tilinpäätöstietojen perusteella yrityksen oma pääoma on menetetty, ja sen vuoksi yritys tulkitaan niin kutsutuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi. Emme voi myöntää rahoitusta ollenkaan yritykselle, jonka oma pääoma on menetetty.” Eli tämä liittyy tähän ajatukseen terveestä yrityksestä, joka on toisaalta ihan yhtä vaikea määritellä kuin se, kuka meistä ihmisistä on terve. Toinen kokee itsensä terveeksi, vaikka hänellä olisi vakavampikin sairaus, toinen kokee itsensä terveeksi vain silloin, kun hänellä ei ole mitään sairautta.

Terve yritys voi olla, kuten näissä palautteissa, joita olen saanut, esimerkiksi ohjelmissuunnan yritys, joka on viimeisen vuoden aikana laittanut tuotekehitykseen paljon rahaa, palkannut uusia ihmisiä ja jolla on näkymä. Yrityksessä on esimerkiksi ollut yli 10 prosentin kasvu viimeisen vuoden aikana, mutta oma pääoma on negatiivinen, elikkä ei ole mahdollisuutta siihen, että oman pääoman osuus olisi merkittävä tai että se olisi suurempi.

Sitten on toinen yritys, joka on palvelualan yritys ja jonka yksi liikepiste on ollut negatiivinen. He ovat viime vuonna päättäneet lopettaa tämän toimipisteen, josta ei ole tuottoa tullut. Ne toimipisteet, jotka edelleen ovat olemassa, toimivat tässä uudessakin tilanteessa, ja vaikka he eivät voi ravintolatoimintaa toteuttaa siellä paikan päällä, niin ulosmyynnillä ja uudelleen suuntautumisella he voisivat saada näkymän siitä, että voisi pitää ainakin osan työntekijöistä töissä, mutta rahoitusta ei tule. Kyseessä on ollut 30 000 euron hakemus. Kaikista näistä valtionkin takauksista on tullut negatiivinen päätös.

Arvoisa puhemies! Sitten ravintola-alan yrittäjältä toinen palaute, joka liittyy nimenomaan työntekijöiden palkkaamiseen, heidän työssä pysymiseensä tässä uudessakin tilanteessa ja tähän testaukseen. Eli toiminnassa olevien, ulosmyyntiä harjoittavien ruoka-ravintoloiden henkilökunta on tietenkin elintärkeä yrityksille, mutta kun toiminta vaatii myös selkeää perehdytystä, ei voi ottaa tuosta vain uusia työntekijöitä. Jos työntekijä ilmoittaa, että hänellä on vähäisiä sairauden oireita, on pakko hänet määrätä tällä hetkellä seitsemän päivän kotilepoon, koska tietenkään tällä hetkellä tätä työntekijää ei voi saada koronatesteihin. Se tarkoittaa siis sitä, että sairaspäivien osalta korvaajana on yritys, jonka omavastuu on 28 vuorokautta. Jos sen työntekijän saisi sinne koronatesteihin, niin hänelle tulisi suora karanteenimääräys ja silloin sairauslomapäivät siirtyisivät suoraan Kelan elikkä yhteiskunnan korvattaviksi.

Tällä ravintola-alan yrittäjällä, joka on nyt suuntautunut uudestaan ulosmyyntiin ja haluaa nähdä näkymää, on parasta aikaa neljä työntekijää tällaisessa yrittäjän henkilökohtaisesti määräämässä kotilevossa. Kaikkien oireet helpottavat muutaman päivän sisään, mut-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

ta kun ei voi riskeerata, että kyseessä olisi jotain vakavampaa, niin yrittäjä siis tällä hetkellä maksaa näille työntekijöilleen palkkaa kotiin, koska hän vastuullisena yrittäjänä sanoo, että te ette voi tulla töihin, ettei vain tulisi sellaista tilannetta, että työntekijä voisi sairastuttaa noutopisteestä vaikka asiakkaan tai toisen työntekijän tai niin edelleen.

Elikkä tähän täytyy nyt saada ehdottomasti muutos, että näitä testauksia voidaan ottaa enemmän myöskin ravintola-alalle, näille, joiden liiketoiminta suljetaan, tai jos ei niihin testauksiin yksinkertaisesti pystytä, niin sitten nämä yrittäjän määräämät kotilepopäivät tulevat Kelan korvauksen piiriin ja niistä sitten vastuullista toimintaa ja yrittäjää tuetaan sillä tavalla, että ne tulevat Kelan korvauksen piiriin välittömästi ja se toimiva yritys ei sitten kaadu tähän. — Kiitos.

17.22 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme viime päivien ja viikkojen aikana koeponnistaneet suomalaisen lainsäädännön kriisinkestävyttä valmiuslain ja sen toimeenpanemisen tiimoilta, ja on ilmeistä, ettei se ihan kaikilta osin ole kaikissa tilanteissa niin joustavasti taipunut niihin akuutteihin tarpeisiin, mutta kokonaisuuden huomioiden olen erittäin tyytyväinen siihen, että kaikki tarvittavat päätökset ovat kuitenkin edenneet ja etenevät nopealla aikataululla tälläkin hetkellä, aivan kuten tänäänkin olemme voineet yhdessä todeta.

Käsittelemme nyt valtioneuvoston asetusta ravitsemisliikkeiden aukiolon väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, ja tämän rajoituksen on tarkoitus olla voimassa kuluvan vuoden toukokuun loppuun saakka. Tässä vaiheessa on jo syytä osoittaa lämpimät kiitokset valmistelusta vastuussa olevalle työministeri Haataiselle erinomaisesta työstä, sillä me kaikki tiedämme, kuinka kiireellisellä aikataululla tämä vaativa mutta välttämätön asetus on jouduttu valmistelemaan.

Talousvaliokunta antoi viime viikolla oman mietintönsä asetuksesta heti perustuslakivaliokunnan jälkeen, ja totesimme tuolloin yksimielisesti, että esitys on erinomaisella tavalla perusteltu ja välttämätön. Majoitus- ja ravintola-alan toiminnan rajoittamisella on kuitenkin mittavia taloudellisia vaikutuksia, joiden suuruudesta ei vielä täysin täsmällistä tietoa ole olemassa. On kuitenkin selvää, että nuo vaikutukset kasvavat epidemian pitkittyessä. Tämä poikkeuksellinen tilanne, jossa niin me kansanedustajat kuin valiokunnatkin joudumme tällä hetkellä työskentelemään, luonnollisesti on herättänyt keskustelua, mutta olen varma, että me kaikki sitä näissä olosuhteissa siedämme.

Arvoisa puhemies! Hallitus ja tämä eduskunta ovat jo nyt tehneet lisätalousarvion yhteydessä päätöksiä, joilla tuetaan vaikeuksiin joutunutta yrityskenttää hyvin merkittäväällä tavalla. Toisin kuin tässä salissa välillä annetaan ymmärtää, apukeinot eivät suinkaan rajoitu vain lainarahoituksen helpottamiseen. Pk-yritysten haettavissa on avustuksia, joita on mahdollista ja jopa suotavaa kohdentaa suoraan niin sanottuihin kiinteisiin kustannuksiin, kuten vuokriin. Yksinyrittäjille on edelleen tulossa oma suora väylä kuntien kautta jaettavaan suoraan taloudelliseen tukeen. Yrityskentän moninaisuuden huomioiden harjoitus ei ole suinkaan helppo, mutta tahtotila yritysten tukemiseen yritysmuodosta riippumatta on erittäin vahva, kuten ministeri Haatainen omassa puheenvuorossaan esimerkkien kautta on jo tuonut esille, ja tämä on asia, joka on pantu merkille myös yrittäjien keskuudessa. Tästä annettavasta tuesta tulee myös kiitosta päivittäin.

Ihan lyhyesti muutama sana: Täällä oli näitä haasteita, joita tällä hetkellä on tiedossa. Tiedän, että niihin myös pyritään hakemaan ratkaisuja, mitä tulee tähän tukien maksatukseen. Siinä on tietynlaista tasapainoilemista: samalla kun maksatusten pitäisi olla mahdol-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

lisimman tasapuolisia, kriteereitten yhdenvertaisia ja tukia kohdentaa tarkoituksenmukaisella tavalla, samalla pitäisi kuitenkin pitää huolta siitä, että ne rahat kanssa saadaan sinne kentälle mahdollisimman pikaisella aikataululla, ettei ikään kuin aikaa valu kohtuuttomasti tähän. Mutta näistä yrityksille suunnattavista pikavipeistä totean sen verran, että myös Suomen Yrittäjät on nyt nostanut, viimeksi Suomen Yrittäjien pääekonomisti tänään talousvaliokunnan kokouksessa, tämän asian esille. Nyt on tullut tietoon, että siellä pikavipifirmat keräävät rekistereistä tietoa yrityksistä, joilla on erityisesti ollut talousvaikeuksia, ja kohdentavat tätä markkinointia nimenomaan näille toimijoille. Eli kyllä tämä on nyt ihan oikeasti akuutti ongelma, johon tietenkin toivoo, että voidaan puuttua.

Mutta tähän loppuun muistutan, aivan kuten talousvaliokunta ja perustuslakivaliokunta ja myös tämä istuntoväki ovat korostaneet, että on välttämätöntä kompensoida tämän rajoituksen aiheuttamia menetyksiä ja myös lieventää niitä vaikutuksia nimenomaan matkailu- ja ravintola-alalla toimiviin yrityksiin ja elinkeinonharjoittajiin. Talousvaliokunta edellytti omassa mietinnössään, että nyt käynnistetään välittömästi sellaisten täydentävien tukitoimien valmistelu, joilla helpotetaan erityisesti niiden ravitsemisliiketoiminta-alan harjoittajien asemaa, joihin poikkeusolojen negatiiviset vaikutukset voimakkaimmin kohdistuvat. Ja vaikka näihin tukitoimiin voi liittyä riskejä kilpailuneutraliteetin ja markkinoiden toiminnan vääristymisen osalta, tässä tilanteessa on välttämätöntä käynnistää toimia, joilla turvataan näiden yritysten toiminnan jatkuvuutta poikkeusolojen aikana ja välittömästi sen jälkeen, ja oli erittäin ilahduttavaa kuulla, että tämä valmistelutyö on jo aloitettu.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi, että vaikka tämän epidemian leviämisen ehkäisy on tässä vaiheessa kiireellisin yhteinen tehtävämme, valtioneuvoston tulee samalla jatkuvasti arvioida mahdollisuutta rajata nyt käyttöön otettuja keinoja ja valmistautua myös niiden hallittuun purkamiseen tarvittaessa alueellisesti siinä määrin kuin infektio-tilanne sen sallii. Tämä on äärettömän tärkeää, jotta voimme vähentää myös koronakriisin aiheuttamia kansantaloudellisia menetyksiä.

17.28 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on kaikki mahdollinen suunnitteen tullut sanotuksi, mutta suuntaa pitäisi varmaan näyttää erityisesti sille valmistelulle, josta ministerikin kertoi, tämän kompensaatiojärjestelyn toteuttamiseksi, joka liittyy poikkeuksellisesta ravintoloiden sulkemisesta johtuviin menetyksiin. Tuo perustelumuuksio on aika hyvä tuossa asetuksen saatteena, mutta siinä voitaisiin hahmottaa tämmöinen seitsemän portaan ajatuskehikko, miten tätä pitäisi tarkastella.

Ensinnäkin, meille ovat tulossa eduskuntaan nämä ehdotukset verojen ja työnantajamaksujen lykkäyksistä ja helpotuksista, ja se on ehkä se ensimmäinen porras, että sitä kautta saadaan kevennystä siihen yrittäjätilanteeseen.

Toinen on tämä vuokranmaksun helpottaminen, vapaakuukaudet tai puolittaminen, ja siinä pitäisi saada nopeasti syntymään tällainen konsensus tavallaan tilojen omistajien kesken, että näin todella kautta linjan tehdään. Kuitenkin näiden tilojen omistajien kannaltahan varmasti kallein vaihtoehto on se, että sitten siellä kahden, kolmen tai neljän kuukauden päästä yritys menee kanttuvei ja sekä jäävät vuokrat saamatta tältä ajalta että sitten tulevat ylimääräiset kulut siitä, että koetetaan hakea uutta vuokralaista hyvinkin vaikeissa markkinaoloissa. Eli tässä on yhteinen intressi, ja on hyvin huomionarvoista, että esimerkiksi Majoitus- ja Ravitsemisalalan Työnantajaliitto on aktiivisesti lähtenyt kampanjoimaan tämänkaltaisen ikään kuin kokonaisratkaisun puolesta, ja se on paljon järkevämpää kuin se, että lähdetäisiin suoltamaan yhteiskunnan tukea siihen vuokranmaksuun. Siinä on pal-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

jon muita menoja, joita sitten voidaan näillä muilla helpotuksilla keventää. Tämä olisi siis se toinen porras.

Kolmas porras ovat nämä lyhennetyt lomautusajat ja työttömyyspäivärahan maksaminen myös yrittäjille, joita heitäkin koskevat esitykset ovat tulossa. Ne koskevat lähinnä niitä yrityksiä, jotka joudutaan kokonaan sulkemaan ja joissa ei ole esimerkiksi tätä ulosmyyntimahdollisuutta.

Neljäs porras on vakuutuksista saatavat korvaukset, ehkä jossakin tilanteessa kuntien tai muut vastaantulot, jotka voidaan ottaa huomioon näissä kompensatiojärjestelyissä.

Viidentenä on tämä ulosmyynnistä saatava tuki yrityksen tilanteelle. Ne edellytyksethän vaihtelevat, pystytäänkö ylipäänsä ulosmyyntiä järjestämään ja mikä sen osuus sitten on siitä. Parhaimmillaanhan se saattaa olla lähes 100 prosenttia normaalista liikevaihdosta. Kun meillä menee kokonaan paikkoja kiinni, niin kysyntätilanne alueellisesti, paikallisesti voi olla hyvinkin positiivinen, saadaan korvaavaa liikevaihtoa syntymään hyvinkin, mutta paljon on myös niitä kokonaan toimintansa lopettamaan ja sulkemaan joutuvia.

Kuudes porras on tämä keskustelussa paljon esillä ollut jo päätettyjen tukitoimien, kaikkia yrityksiä koskevien tukitoimien, soveltaminen myös ravitsemisalan yrityksiin. Siinä erityisesti tämä 1—5 hengen yrityksille elyjen kautta jaettava tuki on suurimmalle osalle yrityskenttää soveltuva, ja nämä täytyy ottaa huomioon siinä erityiskompensaatioissa, jota sitten tälle ravintola-alalle tarvitaan.

Seitsemäs porras sitten onkin se, missä tätä evästystä ehkä kaivataan: minkälainen se juuri kohdennettu, täydentävä tuki sitten olisi. Itse pitäisin ehkä pohdinnan arvoisena semmoista mallia, jossa olisi A- ja B-osa, eli A olisi ensinnäkin tällainen sulkuraha esimerkiksi per viikko, kun joudutaan pitämään suljettuna toimipistettä, kahvilaa, ravintolaa, ja se voi olla ikään kuin minimitoimeentulon turvaava, ja sitten B-osa voisi olla — kun nämä olot ovat kovin erilaisia näistä edellä mainitsemistani seikoista johtuen ja menetykset ovat vaikeammin korvattavissa — hakemuksesta täydennettävä kompensatio, ja siinä luontaisia käsittelijöitä olisivat varmaan elyt ja kunnan elinkeinotoimi, jotka tuntisivat sen tilanteen. Kuntien osaltahan täytyy muistaa, että siellä voidaan jonkun verran käyttää kompensationa myös sitä, miten kunta tällaisessa poikkeusolojen tilanteessa kohdentaa hankintojaan, voidaanko esimerkiksi viedä ruoka-apuna jostakin kahvilasta, ravintolasta ostettavia tuotteita ja sillä lailla helpottaa tätä liikevaihdon säilyttämistä. Mutta tällaiset A- ja B-osa siinä erityistuessa ravintolan sulkemaan joutuneille yrityksille voisivat olla perusteltuja, siis jonkinlainen sulkuraha kaavamaisesti ja helposti maksettavassa muodossa — senkin tietysti voi ohjata kuntien kautta — ja sitten B-osana tällainen harkinnanvarainen kompensatio. Missään näissä eduskunnan lausumissa ei edellytetä täyttä kompensatiota, ja kun tämä majoitus- ja ravitsemisalaa koskeva valmiuslain kohta puuttui, niin siellä ei ole myöskään niitä valmiuslain korvauskohtia, eli tämä on ikään kuin harkinnanvarainen, täydentävä järjestely, josta kaiken aikaa on puhuttu.

Näistä valmiuslain korjaustarpeista: Niitä pitää varmaan listaan kirjoittaa. Tämä vuokrien kohtaan on sellainen, jota ei ole noteerattu, siellä ovat vain asuinhuoneistojen vuokria koskevat sääntelymahdollisuudet, mutta juuri tämälapsessa tilanteessahan olisi hyvin ajateltavissa, että valmiuslaissa olisi mahdollisuus lailla säätää, että tietyn toiminnan katkaisevan syyn ajalta esimerkiksi puolitettaisiin riski vuokranantajan ja vuokralaisen kesken, eli voisi ihan lakisääteisesti toteuttaa tällaisen kohtuullistamismenettelyn.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä ehdimme ottaa yhden puheenvuoron tästä aiheesta, sen jälkeen ministerin loppupuheenvuoro.

17.34 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Pitää kyllä aluksi kiittää kaikkia ravintoloitsijoita, jotka ovat sulkeneet ravintolat jo etukäteen. Täällä on suuressa osassa Suomea jo näin toimittu. Siinä he ovat varmaan hakeneet jo omia ratkaisujaan, ja varmaan kovasti pohditaan, millä tavalla päästään tämän sulkukauden ohitse niin sanotusti hengissä yritystoiminnan näkökulmasta.

Tässä tilanteessa varmaan pitää heti huomioida se, että tämä kompensatio ja tuki on tarkoitettu niille ravintoloille, joille tilanne tekee haittaa. Niiden on mahdollista hakea sitten näitä tukia. Toki meillä on varmaan niitäkin ravintoloita, jotka ovat jo tälläkin hetkellä olleet heikossa hapessa, ja tässä on varmaan sitten arviointia siitä, mikä tämän koronan vaikutus on. Mutta kentällä on suuri tarve tästä tietoisuudesta, mitkä ne välineet ovat, millä tätä asiaa tullaan kompensoimaan. Tokihan meillä on vielä täällä eduskunnassa ja ministeriössä vaiheessa se, millä tavalla tämä rahoitus tulee kuntien kautta, ely-keskusten kautta ja yhtä lailla Business Finlandin kautta. Siellä taitaa se toiminta olla jo ehkä parhaimmassa toimintamittakaavassa. Kuten edellisetkin puhujat ovat ottaneet esille, niin tässä on ravintolayrittäjien kyllä otettava ne kaikki muutkin tahot huomioon. Valtio yrittää tehdä oman, mutta juuri pankkien ja vuokranantajien näkemys tulee huomioida ja tulee saada tukea myös sieltä.

Yksi tärkeä osa tässä on se, kun henkilöstöä tällä hetkellä joudutaan irtisanomaan tai muuttamaan muihin tehtäviin, että sitten kun koronan aika jättää, niin meillä olisi se hyvä henkilöstö edelleen käytettävissä. Toinen näkemys vielä: kun meillä on aika paljon pieniä yrityksiä, jotka hakevat uusia omistajia, ja on myös sukupolvenvaihdoksia, niin kaikkihan nämä ovat jäässä tässä vaiheessa ja varsinkin palvelu- ja ravintola-alalla. Kuitenkin meidän pitäisi osoittaa sitä toivoa ja näkemystä vielä sitten tulevaan kauteen.

Mielestäni tämä asetus, mikä tässä nyt on rakennettu, on hyvä, ja tästä perustuslakivaliokunta varmaan saa hyvän päätöksen tehtyä.

Kaksi asiaa: Tässä tämä alueellisuus otetaan nyt heti käyttöön, mutta millä tavalla se tullaan sitten purkamaan sen jälkeen, kun korona on ohitse? Tämä asetushan antaa mahdollisuuden katsoa sitten maan eri osia ehkä vähän eri tavalla. Kompensatioasia on omasta mielestäni juuri näin, että tässä on nyt eri välineitä, ja me annamme nyt mahdollisuuden valtioneuvostolle selvittää sitä erityistukea, mihin se sitten kohdentuu. Onhan tämä hyvin erityistä, että valtioneuvoston ja eduskunnan toimesta suljetaan elinkeinotoimintaa. Minkälainen se kompensatorakenne tulee olemaan, mikä sitten erityisesti näihin pieniin kohdentuu?

Ehkä jotain hopeareunojakin voi pilvestä tässä pohtia. Sitä on juuri tämä take away -toiminta. Siitähän on tullut uutta liiketoimintaa, ja digitalisaatio on sitten tuonut siihen myös mahdollisuuden, että on voitu tilata ruokaa. Todennäköisesti tästä tulee ehkä jonkinlainen uusi ruuan jakelutapakin näitten keittiöitten osalta. Toivotaan siihen onnea ja menestystä kaikille yrityksille, että he saavat siitä uutta liiketoimintaa myös aikaiseksi.

Korostan vielä tässä lopuksi sitä, että yrittäjäjärjestöjen, kuntien ja ely-keskusten talousneuvonnan puhelimet ovat käytössä. Toivotaan sitä henkistä tukea yrittäjille. Tässä on taloudellinen paine, mutta tuetaan heitä sitten eri tavoin eri järjestelmillä, että he myös oman henkisen jaksamisensa osalta jaksavat myös sitten katsoa tulevaan valoisasti.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä ministeri Haatainen.

17.39 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän todellakin tästä ansiokkaasta ja hyvin yhteishenkisestä keskustelusta. Meillä on sama yhteinen päämäärä, että me voimme mahdollisimman hyvin välttää turhia konkurssseja ja varmistaa, että tämä hyvin vahvasti työllistävä ala myös jatkossa voi nousta takaisin jaloilleen, ja varmistaa työtä ja toimeentuloa ja sitä, että yrittäjät pystyvät selviytymään.

Tässä käytiin läpi ansiokkaasti monissa puheenvuoroissa sitä, miten nämä olemassa olevat rahoitusinstrumentit toimivat, ja tuotiin niitä huolia ja ongelmiakin. Tätä työtä nyt tehdään työ- ja elinkeinoministeriössä. Ministeri Lintilän alaisuuteen kuuluvat nämä Business Finlandin rahoituskysymykset. Siellä mietitään sitä, miten näitä instrumentteja voidaan trimmata niin, että ne olisivat entistä joustavampia ja palvelisivat tarkoitustaan. Mutta kuten sanottu, siellä on jo tehty, eli näitä tukimuotoja, joita Business Finlandin ja elykeskusten kautta jaetaan, voidaan rajoitetusti käyttää muun muassa vuokriin ja palkkakustannuksiin. Siinä on ehkä ollut vielä epätietoisuutta. Työ- ja elinkeinoministeriön sivuilla on tietoa kootusti siitä, mitä on saatavissa, miten näitä käytetään ja mitkä ovat ehdot.

Sitten tietenkin tätä alaa koskettaa se, millä tavalla tähän alaan voidaan erityisesti nyt siten kohdentaa näitä. Kompensaatiokorvauskysymystä myös käydään läpi, aivan kuten talousvaliokunnan mietinnössä edellytettiin, mutta minä vetoaisin nyt kyllä suomalaisen yhteiskuntaan ja kaikki osapuoliin varsinkin nyt tässä vuokranantajia ja vuokravapaita kuukausia tai vuokrien alentamista, puolittamista koskevassa kysymyksessä, että me nyt yhdessä näkisimme myös vähän pidemmällä tähtäimellä kuin sen, saako nyt just prikulleen sen summan tilille, jonka on tähänkin saakka saanut, koska nämä vuokralaiset tulevat kuitenkin olemaan siellä vuosikaudet eteenpäin, jos nyt tästä vain yli päästään. Edustaja Koskisen puheenvuorossa nousi tällainen tavallaan yhteinen konsensusmalli, jossa yhdessä voitaisiin sopia tästä. Se olisi nyt elinkeinoelämän kannalta kaikille osapuolille tosi tärkeää, koska sieltä ne kulut tulevat.

Palkkamenoihin ja -kustannuksiinhan on nyt sitten tässä työmarkkinajärjestöjen yhteisessä sopimuksessa tuotu helpotuksia lomautusaikojen ja muiden kautta, eli sitä kautta tulee myös nyt helpotusta sille puolelle, ettei ajauduta näistä syistä entistä suurempiin ongelmiin.

Sitten tietenkin nyt tulee yksinyrittäjille tämä 2 000 euron tuki, jota kunta sitten jakaa eteenpäin. Myös yrittäjien työttömyysturva on tulossa. Kun aiemmin puhuttiin yksinyrittäjistä, niin tulee olemaan nyt kaikille yrittäjille tämä työttömyysturvajärjestely eli työttömyysturva kaikille yrittäjille ilman, että joutuu lakkauttamaan yritystoimintaa kokonaan. Eli se tulee myös edesauttamaan sitä, että ei tätä kautta turhia konkurssseja synny.

Sitten vielä: Täällä edustajat nostivat esille sen, että kuluttajina tietysti me kaikki, joilla nyt on maksukykyä, käyttäisimme nyt sitten näitä take away -palveluita, hankkisimme kotiin valmista ruokaa. Sillä me pystymme luomaan tulovirtaa nyt näihin yrityksiin, ravintoloihin, jotka ovat vaikeuksiin sen takia joutuneet, että siellä nyt [Puhemies koputtaa] näitä ruokailupaikkoja ei ole olemassa.

Tätä tullaan nyt siis seuraamaan, ja siinä me sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhdessä käymme läpi alueittain, miten tämä kehittyy, ja käymme läpi myös sen mahdollisuuden, voiko aiemmassa aikataulussa sitten näitä rajoituksia purkaa.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Andre vice talman Juho Eerola: Tack minister Haatainen.

Debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Behandlingen av ärendet fortsätter under detta samma plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 17.43.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 20.17.

Förste vice talman Antti Rinne: Nu fortsätter behandlingen av ärende 7 som avbröts tidigare under detta plenum.

20.17 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Tulevana lauantaina valtioneuvoston asetuksella ravintolat laitetaan kiinni. Päätös ravintoloiden sulkemisesta on erittäin valitettava mutta toimenpiteenä kuitenkin välttämätön, jotta yhteiskuntamme turvaamisen eteen tehdään kaikkemme. On kuitenkin niin, että tämä päätös tehtiin yrityksiä unohtamatta. On itsestäänselvää, että ravintoloiden sulkeminen tulee vaikuttamaan monien elämään joko välittömästi tai välillisesti riippumatta siitä, toimitko yrittäjänä vai työntekijänä. Tämän me kaikki tiedämme.

Kun puhutaan ravintola-alasta, puhutaan valtavan suuresta määrästä ihmisiä. Ravintola-ala työllistää reilusti yli 50 000 ihmistä, ja ala työllistää paljon vuokratyöntekijöitä. Tämä tilanne, mihin kukaan ei voinut ennalta varautua, tulee aiheuttamaan työttömyyttä ja lomautuksia. Monilla ravintola-alan yrityksillä tulee olemaan edessään taloudellisia haasteita. On erittäin hyvä, että hallitus on toiminut tässäkin varoittamatta eteen tullessa tilanteessa määrätietoisesti auttaakseen yrityksiä selviämään. Aiemmin päivällä, kun tästä samasta asiasta keskusteltiin ennen keskeytystä, ministeri Haatainen käytti erittäin kattavan puheenvuoron siitä, kuinka tämä tukeminen tulee tapahtumaan. Yritykset voivat hakea rahoitusta eri paikoista yrityksen koon mukaan. Rahoitusta voivat myöntää esimerkiksi Finvera, Business Finland, ely-keskukset ja kunnat.

Arvoisa puhemies! Koko tämän kriisin aikana hallituksen lähtökohta on ollut, että jokaisesta suomalaisesta pidetään huolta ja jokaisen toimeentulo turvataan. Nämä tavoitteet eivät ole muuttuneet mihinkään, eikä näistä tingitä. Varmaankin on totta, että keinot eivät välttämättä satsauksista huolimatta ole tällä hetkellä vielä riittäviä, ja juuri siitä syystä tämän asian eteen tehdään jatkuvasti töitä.

Yksi asia, mistä itse olen saanut paljon viestejä, kuten täällä on aikaisemminkin moni muukin kertonut saaneensa, on huoli siitä, millä yrittäjä maksaa vuokransa. Toivon todella, että vuokraajat huomioivat tämän huolen ja tekevät kaikkensa helpottaakseen yrittäjän arkea ja turvatakseen omalta osaltaan sen, että tämä yritys toimii myös kriisin jälkeen.

Olemme tilanteessa, jonka kehittymistä kukaan ei pysty tarkasti arvioimaan. Koronavirus on aiheuttanut maailmanlaajuisen lamaannuksen, josta toipuminen vie aikaa. Tässä akuutissa kriisissä päätökset pitää tehdä ja pitää saada voimaan nopealla aikataululla. Ne tehdään parhaan senhetkisen tiedon mukaan. Kenelläkään meistä ei ole kristallipalloa käytössä, oletpa sitten oppositiossa tai hallituksessa, ministeri tai kuka tahansa.

Aikanaan, kun tämä tilanne helpottaa, on paikallaan istua alas ja arvioida sitä, kuinka koronaepidemian hoidossa onnistuttiin myös ravintola-alan osalta. Ravitsemusliikkeiden

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

pitää olla suljettuna lauantaina 4.4.2020 alkaen. Rajoitukset ovat voimassa toukokuun loppuun asti, ja nämä rajoitukset koskevat ravintoloiden muuta toimintaa paitsi take away -annosten tarjoamista ja ruokalähettiläiden noutopalveluja. Omalta osaltani toivon, että mahdollisuuksien mukaan käyttäisimme näiden yritysten näitä palveluja.

Tämä päätös ravintoloiden sulkemisesta ei ole helppo, mutta se on välttämätön. Pidän hyvin tärkeänä sitä, että ravintoloiden sulkemiseen johtanutta tilannetta seurataan tarkasti ja sitä kautta myös rajoitusten voimassaoloaikaa tarkastellaan ja tarvittaessa myös muutetaan.

20.21 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä lainsäädännössä ravintoloiden sulkemiseksi on mielestäni periaatteessa kyse kahdesta asiasta. Ensimmäkin todetaan tämä tilanne, joka meillä vallitsee — sosiaalisia kontakteja täytyy rajoittaa — ja nyt sitten lainsäädännön keinoin rajoitetaan niitä sosiaalisia kontakteja myös niiltä, joilla oma tolkkua ei niiden kontaktien rajoittamiseen riitä. Eli suurin osa ihmisistä on noudattanut näitä liikkumisrajoituksia kehotuksien tasolla ja on välttänyt ravintoloissa ja muissa sosiaalisissa kanssakäymisissä olemista, mutta kaikki eivät ole niin toimineet, ja nyt se asia saadaan hoidettua kuntoon myös heidän osaltaan.

Toisena tässä on kysymys myös siitä, että kun valtiovalan toimin suljetaan jotakin lainsäädännöllä, niin luodaan edellytykset toimille, joilla joka tapauksessa tämä sulkeminen voidaan tehdä ja joilla niitä voidaan korvata. Eli puhutaan yrittäjien kiinteistä kuluista, niiden kantamisesta yhteisvastuullisesti. Tämä tietenkin täytyy kohdistaa myös moniin muihin palvelualojen yrittäjiin, mutta ravintolat ovat tässä lainsäädännössä työn alla, ja nyt tämä kohdistuu ravintola-alaan. Muitakaan yrityksiä ei parane unohtaa.

Ravintola-alalta on tullut sellaisia viestejä, että asiakkaita ei ole kuitenkaan ollut. Kun puhuttaisiin viikoista, kun yrityksiä joka tapauksessa menisi nurin, niin tilanteeseen puuttuminen on välttämätöntä, koska emme voi päästää tilannetta siihen, että tuhansia tai jopa kymmeniätuhansia yrityksiä menisi konkurssiin. Jos niin tapahtuisi, seurauksena olisi suunnaton määrä inhimillistä kärsimystä ja menetettyjä työpaikkoja, mutta suuri vahinko myös sitä kautta, että meillä ei enää oikeastaan olisi yrittäjiä: konkurssiin ajautuneet yrittäjät eivät aloittaisi uudestaan yrittämistä, ja heidän esimerkinsä pelottamana moni muukaan ei enää innostuisi yrittäjäksi. Tähän meillä missään tapauksessa ei ole varaa, ja siksi välittömiä tukitoimia tarvitaan myös tämän lainsäädännön kylkiäisinä. Niidenkään suhteen meidän ei sinänsä tarvitse keksiä pyörää uudestaan. Aiheesta löytyy varmasti hyviä konkreettisia esimerkkejä monista Euroopan maista, joissa koronatilanne ainakin tällä hetkellä on Suomea pahempikin ja joissa toisaalta ravintolakulttuuri on keskeisempi. Eli oteetaan mallia sieltä muistakin maista, missä näitä asioita jo valmiiksi tehdään.

Aiemmin puhuin tarpeesta hallituksen strategialle tästä koronatilanteesta ja kriisistä ulospääsemiseksi. Tämä on hyvä konkreettinen esimerkki siitä, mihin sellaista strategiaa tarvitaan. Kysymyshän näissä ravintoloiden tukitoimissa on siitä, että kuukausien ajan pidetään ne yritykset hengissä. Eivät ne yritykset pysty siellä toimimaan niiden kuukausien aikana, ne vain pidetään hengissä, että ne eivät kaadu, mutta pitäisi olla joku tulevaisuudenkuva siitä, mitä niiden kuukausien jälkeen tapahtuu.

20.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Ravintolat on tällä esityksellä lopultakin tarkoitus saada kiinni niin, että ne tulevana lauantaina määrättäisiin kiinni laitettaviksi ja ne olisivat kiinni siitä aina toukokuun loppuun asti. Ei voi olla kyllä hivenen kritisoi-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

matta sitä, miten tämä on voinut kestää näin älyttömän kauan. Viime viikon perjantaina eduskunta tätä käsitteli, ja silloin tämä saatiin, ja nyt tämän asetuksen voimaansaattaminen näyttää vievän viikon. Onneksi ei sen vakavammasta asiasta ole kyse.

Perustuslakivaliokuntahan asian käsitteli jo aikoja sitten, ja nostan esille heidänkin huolensa siitä, että tässä rajataan rajulla tavalla elinkeinovapautta ja omaisuuden suojaa, mutta se on tässä poikkeuksellisessa tilanteessa tarpeen. Meillä oli selkeitä ylilyöntejä ravintoloissa, yökerhoissa, karaokebaareissa, laskettelukeskusten after-skissä, ja silloin tietysti tämäntyypisessä tilanteessa joudutaan tekemään kovempia toimenpiteitä. Perustuslakivaliokunta totesi tästä korvauksesta, että kun puututaan nimenomaan elinkeinonvapauteen ja omaisuuden suojaan, niin näille ravintoloille tarvitaan erityinen korvaus, ja pidän sitä tarpeellisena, että se nopeasti eduskuntaan tuodaan. Ehkä se olisi ollut hyvä tuoda tämän paketin kanssa nyt rinta rinnan, varsinkin kun tämä käyttöönotto on venynyt näin paljon. Olisi ollut hyvä, että eduskunta olisi voinut ottaa kantaa sen riittävyteen, niin että se kattaa riittävästi näitä vahinkoja, joita ravintoloille nyt aiheutuu.

Tässä perustuslakivaliokunnan mietinnössä on myös alueellinen ja ajallinen raja mahdollista näiden ravintoloiden kohdalla, ja tuossa aiemmin, kun ministeri oli paikalla, hän kertoi, että purku voisi tapahtua maakunnittain myöhemmin. Tässä vaiheessa on varmasti perusteltua pitää kokonaisuus näin, mutta itse nostin jo lähetekeskusteluvaiheessa esille esimerkiksi pienten teiden varsien huoltoasemat, joiden kahvilat ja lounaspaikat ehkä olisi voinut rajata tämän ulkopuolelle jo tässä vaiheessa. Niissä usein on postipalveluita, ne ovat huoltovarmuuden kannalta tärkeitä myös polttoainejakelun ja raskaan liikenteen, wc- ja sosiaalitulojen näkökulmasta. Valitettavasti nämä huoltoasemat eivät kyllä toukokuun loppuun asti tule pärjäämään pelkällä polttoainemyynnillä tai take away -kahvilla, ja silloin kannattaisi miettiä, voisiko tätä alueellista ja ajallista purkua tehdä hallitusti esimerkiksi tämäntyypisille teiden varsien huoltoasemille ja niillä oleville kahviloille, joita ne nyt ovat. Niissä eivät väkimmäät kyllä koskaan ylitä edes tuota kymmentä samalla hetkellä, vaan ne toimivat hyvin joutuisasti. Kun sieltä meidän miesten ja naisten aamuparlamentit jätetään pois, niin silloin varmasti voisi ajatella, että ne olisivat käytössä.

Pitää muistaa myös, että tällä esityksellä on rajut välilliset vaikutukset. Tämä vaikuttaa kuljetusalaan, siivousalaan, matkailuun, mutta myös viihdepuolelle. Musiikkibändit ja artistit ovat erittäin tukalassa tilanteessa tämän koronan kanssa. Olen itse selvittänyt jonkun verran artistien ja muusikkojen sekä bändien tilannetta, ja jos tämä koronakriisi venyy niin, että Suomessa ei esimerkiksi juhannusfestareita tänä kesänä järjestettäisi, niin puhutaan jopa noin 25 miljoonan euron menetyksistä tälle alalle. Heille ei nyt näytä olevan kohdistumassa mikään näistä aiemmista tuista — ei Business Finlandin, ei elyn eikä muiden — ja silloin ehkä tämän ravintoloille tulevan tuen mukana kannattaisi katsoa tätä viihdealan ja taiteilijoiden erityistä tukipakettia.

Arvonlisäverojen palautus on noussut keskusteluissa kokoomuksen toimesta useita kertoja esille, ja olemme kokoomuksen toimesta esittäneet myös omaa yritysten koronatukea, joka perustuisi esimerkiksi 6—12 kuukauden myyntikatteeseen. Olin tyytyväinen, kun edustaja Lohikoski nosti esille vuokrien puolittamisen. Jos valtio tulisi nyt aidosti vastaan puolella näissä vuokratukustannuksissa, niin se olisi jo iso apu monelle, vaikka itse pidän kyllä lähes välttämättömänä sitä, että vuokratuki kattaisi isommankin osan vuokrasta kuin tuon puolet.

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

Mutta tämä ravintolasulku on tässä vakavassa tilanteessa välttämätön ja väistämätön. Se tulee kuitenkin näkymään työttömyyden kasvuna tässä maassa ja silloin, jos tuota tukipakettia ei ravintola-alalle saada lähiviikkoina, valitettavasti myös konkurssina.

20.29 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tänäpäni me täällä jälleen keskustelemme näistä rajoituksista ja nyt nimenomaan näistä ravitsemusliikkeiden rajoittamisista, ja ehdottomasti olen samaa mieltä, että tämäkin rajoittaminen piti tehdä.

Täällä on käytetty valtavan hyviä puheenvuoroja, olen tuolla työhuoneessani kuunnellut niitä. Minä viittaan esimerkiksi edustaja Lohen puheenvuoroon, siihen, että näitä vaikutusten arviointeja — ja näistä olen itsekin puhunut — varmasti pitäisi nyt tehdä, ja totta kai niitä tehdään, mutta kun ne sellaiset virkamiesten tekemät vaikutusarviointit eivät tule tänne, ja sitten kun me teemme aika nopealla tahdilla näitä päätöksiä täällä, niin vaikutusten arviointi jää täysin tekemättä. Kun me saamme nyt nämä nuijittua eteenpäin ja sitten kun meille tulevat vielä ne soveltamisasetukset tänne ja kun me saamme ne täältä, niin mielestäni nyt kyllä pitää keskittyä sitten näihin vaikutusten arviointeihin. Tämä sali pitää sisällään hyvin paljon asiantuntemusta eri sektoreilta, ja tämä koronavirus ja koko epidemia koskee kaikkia sektoreita. Tämä ei ole yksin terveystieteiden kysymys, joka on tietysti siinä se kaikkein tärkein asia: ihmisen henki on kaikkein tärkein ja nimenomaan se, että tästä ei vaurioidu kenenkään terveys, ettei tule sitä haittavaikutusta, sitähan me tässä yritämme. Kun tämä nyt sitten kuitenkin aiheuttaa muita haittavaikutuksia joka tapauksessa, niin nyt olisi kyllä sitten keskityttävä myöskin näiden vaikutusten arviointiin.

Toinen tärkeä teema, minkä silloin aikoinansa jo sanoin tämän yhteydessä, on se, että meillä pitäisi olla ohjeet kunnossa elikkä yhtenevät ohjeet, niin että siellä aveilla on yhtenevät ohjeet, paikallistasolla on yhtenevät ohjeet ja valtakunnan tasolla on yhtenevät ohjeet eri ministeriöillä. Tänäpäni on koordinaatioryhmä perusteilla ja perustettu, se on erinomaisen hyvä. Toivottavasti koordinaatioryhmä sitten erityisesti koordinoi tätä eri sektoreitten välistä yhteistyötä. Se on ehdottoman välttämätöntä. Tärkeää on myöskin se, että jokaisesta ministeriöstä, jota nyt koskee mikäkin rajoittaminen, niitä ohjeita tulee. Nyt valitettavasti tulee tuolta kentältä aika paljon sellaista viestiä, että tulee ohjeita aveilta, kunnilta, riippuen siitä, kuka on järjestämistä vastuussa, riippuen siitä, mikä on laki, mikä normittaa mitään. Kun osahan menee tartuntatautilain mukaan, osa menee valmiuslain mukaan ja osa menee terveydenhuoltolain mukaan, niin sieltä tulee nyt sitten vähän ristiriitaisia ohjeita. Sen tähden on tärkeää, että on joku, joka pitää näpeissään tätä ja sitten toisaalta antaa niitä käskyjäkin, että nyt tehdään niitä ohjeita ja yhdessä mietitään.

Ymmärrän sen oikein hyvin, että kun nopealla tahdilla tapahtuu tällaista, niin sitä pitää vähän eräällä lailla kädestä suuhunkin elää, mutta nyt kuitenkin kiinnitän huomiota kahteen asiaan: vaikutusten arviointiin ja yhteneviin ohjeisiin. Vaikutusten arviointi nimenomaan näitten haittavaikutusten näkökulmasta, koska se tulee vaikuttamaan sitten siihen, kuinka kauan näitä rajoituksia ylläpidetään.

Tietysti tärkeää on se, että nämä viestit menevät ministereille. Ymmärrän oikein hyvin, että tällaisessa tilanteessa ministerit eivät täällä pysty olemaan. Tietysti toivoisin sitä, kuten puhemiesneuvosto on toivonut, että ministerit olisivat täällä kuulolla, mutta näistä varmasti sitten saa näitä pöytäkirjoja. — Kiitoksia.

20.33 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Ravitsemusliikkeiden aukiolon väliaikainen rajoittaminen on ihan kannatettavaa, kunhan pidetään huolta, että ne saavat tukea,

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

vaikka niiden toiminta on nyt käytännössä väliaikaisesti loppu. Ravintolassa ollaan kuitenkin niin lähekkäin, että pisaratartunnoilta ei voida välttyä, joten jotain on tehtävä.

Vaikka rajoittaminen on kannatettavaa, on otettava silti huomioon talous. Työntekijät, yrittäjät — mistä saavat nyt elantonsa? Valtion pitää tukea yrittäjiä ja työntekijöitä antamalla suoraa tukea. En oikein ymmärrä sitä, että jokainen vuorotellen vetoaa, että pitää tiiputtaa vuokria. Täytyy myös muistaa kuitenkin, että moni vuokranantaja on myös yrittäjä. Yrittäjä saa elantonsa omistamistaan kiinteistöistä. Kaikilla ei ole ihan älyttömiä puskureita tilillä, että pystyisi tuosta vaan antamaan nollaeuron vuokraa. Tästä johtuen minä kannatan sitä, että ei mitään lainoja vaan suoraa tukea yrittäjille.

Arvoisa puhemies! On turhauttavaa, että yrityksille tarjotaan lainaa sellaiseen, mikä ei ole yhtään heidän syytään. Suoraa tukea niille yrityksille, joiden tilinpäätös kestää päivänvaloa ennen tätä koronakriisiä, annettaisiin sen verran, että yritys säilyy ns. pinnalla tämän kriisin aikana, ja kun arki koittaa, toivottavasti mahdollisimman pian, on yritys valmiina jatkamaan yrittämistä ja työntekijät töitä. Ei ole mitään järkeä ajaa näitä yrityksiä konkurssiin ja työntekijöitä työttömiksi. Kuten edustaja Heinonen äsken mainitsi, tukipaketin on tultava mahdollisimman pian.

Sitten minä haluan tähän loppuun vielä sanoa, kun täällä on moni edustaja, tai muutama, puhunut tänään kaupan vastuusta, käsidesistä ynnä muista: hyvät edustajat, minä uskallan väittää, että jokainen kauppa Suomessa tarjoaisi asiakkaille käsidesiä, kumihanskoja ynnä muita, jos niitä vain olisi saatavilla, mutta niitä ei valitettavasti ole tällä hetkellä kaikilla saatavilla. — Kiitos.

20.35 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Ravintoloita todellakin pitää auttaa, ja kun ravintoloista kuulee, mitä apua pystyttäisiin antamaan, mikä ei välttämättä aina maksa, niin tällä hetkellä pitäisi auttaa lähinnä juuri ulosmyynnissä esimerkiksi panimotuotteille ja kaikennäköisessä muussakin hommassa. Sen lisäksi, että päästäisiin nyt tässä kohtaa pinnalle, tulee kuitenkin sekin aika, kun ruvetaan jollain tavalla yrittämään pelastaa sitä, mitä pelastettavissa on, ja siinä vaiheessa kun asiakkaat palaavat takaisin ravintoloihin, esimerkiksi alkoholiveron osuus ravintoloitsijoille olisi äärettömän hyvä kädenojennus siinä, että päästäisiin omin jaloin sitten sitä myyntiä kasvattamaan.

Työstän itse parasta aikaa toimenpideoitetta, joka on suunnattu lähinnä omistajaohjausministerille. Elikkä tukkuliikkeitten kautta Alko velvoitettaisiin... tai ei nyt välttämättä niin tarvitse velvoittaa, mutta saataisiin suositus annettua Alkole, että Alko lunastaisi ravintoloilta tällä hetkellä olevat viinavarastot takaisin, koska siellä aika monella on tällainen hetki, että niitä rahoja, mitä siellä varastoissa on, ei sitten päästä kunnolla edes hyödyntämään.

Yleensäkin matkailu- ja ravintola-alalle nyt ja tulevaisuudessa olisi äärettömän iso asia sekin, että saataisiin vietyä kaikennäköisiä investointeja liikkeelle elikkä kaikennäköisiä rakennushankkeita, väylähankkeita, niin kuin meillä Kaakkois-Suomessa on esimerkiksi valtatie 15 ja Saimaan kanavan sulkujen pidennys, Luumäki—Imatra-kaksoisraiteen tekemiset. Tällaiset, mitkä on joka tapauksessa tehtävä tulevana vuosina, olisi nyt hyvin äkkiä hyvä laittaa liikenteeseen, koska se auttaisi matkailualaa myös siinä, että saadaan hotelleihin vähän jonkunnäköistä täyttökapasiteettia. — Kiitoksia.

20.37 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemia uhkaa nyt suomalaisia yrityksiä ja työpaikkoja erittäin laajasti ja erittäin voimakkaasti. Suomalainen elinkei-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

noelämä kärsii tästä epidemiasta — voi sanoa, että jos ei nyt ihan joka toimiala, niin hyvinkin laajasti — ja tämä ravintolatoimiala, joka nyt on tässä käsittelyssä, ei ole tietenkään ainoa, joka siitä kärsii ja on menettänyt asiakkaitaan. Mutta haluan korostaa, että on aivan eri asia se, että kärsitään tästä epidemiasta, jolle kukaan ei sinänsä voi mitään eikä voida hakea syyllisiäkään kovin helposti, ja se, että valtio lailla ja tässä tapauksessa yksityiskohmaisella asetuksella sulkee ravintolat. Tämän takia on erityisen huomioitavaa se, että kun perustuslakivaliokunta käsitteli tätä lakia, jonka perusteella nyt tämä asetus annetaan, se nosti siellä lausunnon lopussa erittäin voimakkaasti esille, että on välttämätöntä kohtuullisesti korvata ne menetykset, joita tällä lailla aiheutetaan ravintolatoimialalle, kun ravintolat määrätään kiinni. Voi sanoa, että ilolla kuuntelinkin, kun täällä aikaisemmin iltpäivällä tämän asian käsittelyn yhteydessä ministeri Haatainen nosti esille, että valmistelussa on tukipaketti ravintola-alalle, nimenomaan erikseen tälle toimialalle, joka nyt joutuu aivan poikkeuksellisen tilanteen eteen, kun ravintolat suljetaan lailla.

Tässä yhteydessä on nostettu esille monesti myös se, että jos valtio nyt sitten lailla tai asetuksella sulkee ravintolat, niin se olisi siinä mielessä helpottava toimenpide monelle ravintolalle, että he saisivat toiminnan keskeyttämistä vakuutuksen käyttöön ja sitä kautta korvauksia vakuutusyhtiöiltä, mutta valitettavasti joutuu toteamaan, että niitten selvitysten perusteella, joita itse olen saanut paitsi Suomen Yrittäjiltä myös vakuutustoimialalta, voi sanoa, että erittäin pienellä osalla, jos yhdelläkään ravintolalla, on sen tyyppinen vakuutus, että se korvaisi tilanteen, jossa tällä tavalla suljetaan kaikki ravintolat. On vakuutuksia, jotka kyllä korvaavat tilanteessa, jossa yksittäisestä ravintolasta löytyy joku bakteeri, jonka takia terveysviranomaiset joutuvat sulkemaan tämän ravintolan, mutta kun pannaan koko toimiala kiinni, valitettavasti näyttää siltä, että ei ole juurikaan näitä vakuutuksia olemassa. Ne eivät siis tässä tilanteessa auta, ja sen takia valtion on pyrittävä kohtuulliset menetykset korvaamaan.

Toiseksi haluan nostaa esille sen, että nyt hallituksen päättämät ja valmistelemat tukimuodot, jotka ovat yleisiä, toimialariippumattomia — Business Finlandin tukea, ely-keskuksen jakamaa tukea vähän pienemmille yrityksille tai yksityisyrityksille sieltä kunnan kautta, mikä on nyt valmistelussa — eivät välttämättä oikein tule hyvin soveltumaan tälle ravintolatoimialalle. Tämäkin oikeastaan korostaa sitä tarvetta, että tämä toimiala vaatii nyt erityistä huomiota.

Kolmas seikka, jonka haluan nostaa esille, on se, että ministeri Haatainen täällä nosti esille minusta erinomaisesti myös sen, että kun puhutaan näin rajusta rajoittamistoiminnasta, joka kohdistuu elinkeinovapauteen ja sitä kautta myös omaisuudensuojaan, niin hallitus on valmis koko ajan seuraamaan tilannetta ja, vaikka tässä on toukokuun loppuun tämän asetuksen voimassaoloaika, myös mahdollisesti avaamaan ravintoloita tai mahdollistamaan ravintoloiden avaamisen jo aikaisemmin, jos se on mahdollista tämän epidemian leviäminen huomioon ottaen. Tämä avaaminen voi tapahtua myös maantieteellisesti asteittain sillä tavalla, että tietyllä alueella avataan hieman aikaisemmin kuin toisilla alueilla, ja minusta tämäkin on erittäin hyvä asia.

Tämähän on kohtalokkaan, voi sanoa, vahingollinen monelle yritykselle, ja vaikka tavoitteena on se, että yksikään terve suomalainen yritys ei ajautuisi konkurssiin tämän kriisin aikana, niin minusta kuitenkin on ehkä todettava, että voi olla, että me emme kykene löytämään valtion puolelta sellaisia työkaluja, että me estäisimme kaikki konkurssit. Niitä todennäköisesti tulee — valitettavasti, mutta näin varmaan tulee käymään. Osa niistä on tietenkin yrityksiä, jotka eivät ole olleet terveellä pohjalla ennen koronakriisiä, mutta

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

sitten on yrityksiä, jotka tämän takia ajautuvat sellaiseen kriisiin, että nämä tukipaketit, mitä valtio kykenee tässä tapauksessa luomaan, eivät tule riittämään. Silloin on tärkeää luoda katse tulevaisuuteen ja mielestäni oppia myös menneisyydestä niin, että me emme tekisi samaa virhettä kuin tehtiin 90-luvun laman yhteydessä, jolloin meillä oli kymmeniätuhansia yrittäjiä, jotka jäivät tietynlaiseen velkavankeuteen, ja heidän osaamisensa ja panoksensa yhteiskuntaan jäivät käyttämättä sen takia.

Minusta tässä tilanteessa, vaikka olemme nyt keskellä kriisiä, pitää lähteä jo ajattelemaan sitä, että kun me pääsemme tästä yli, niin me välittömästi katsoisimme myös meidän konkurssi- ja insolvenssilainsäädännön siten, että me mahdollistaisimme niille, jotka mahdollisista apu- ja tukipaketeista huolimatta ovat ajautuneet konkurssiin, tuoreen, uuden alun, uuden startin niille yrittäjille, niin että he pääsisivät — minä sanoisin näin — nykyisen lainsäädännön mahdollistamia keinoja paremmin ja nopeammin uuteen alkuun. Erityisesti huolestuttavat ne yritykset, jotka eivät todellakaan ole millään tavalla syyllisiä tähän kriisiin — ei mikään yritys ole — ja jotka eivät ole voineet varautua tähän, ovat kenties aloittaneet juuri toimintansa, ottaneet kovia riskejä, joutuneet henkilökohtaisiin vastuisiin. Heille pitää mahdollistaa uusi alku, ja siinä pitää valtion kyllä katsoa tarkkaan, että me emme jätä sellaisia yrittäjiä yksin — emme yksin henkisesti, mutta emme myöskään ai-neellisesti, taloudellisessa mielessä.

20.44 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Olen täällä jo aikaisemmin nostanut esimerkkejä, miten me kokoomuksessa haluaisimme tukea ravitsemusliikkeiden yrittäjiä ja niitä tuhansia ja tuhansia työntekijöitä, joten en lähde siihen. Mutta nostan esiin sen, että hallitus on korostanut vahvasti vuokranantajien vastuuta esimerkiksi jättää vuokria perimättä ravitsemusliikkeiden yrittäjiltä. Meillä Suomessa etenkin kunnilla on hyvin erilaisia kantoja omistamiensa kiinteistöjen vuokrien suhteen. Siitä on tänään lehdissä uutisoitu. Meillä on Suomessa kuntia, jotka eivät peri seuraavien muutamien kuukausien aikana vuokraa ravitsemusliikkeiden yrittäjiltä ollenkaan. Nämä ovat hienoja esimerkkejä ja hienoja tarinoita, mutta nyt pitäisi saada pikaisesti vastauksia niille urheilulle kunnille, jotka toimivat tässä tilanteessa näin vastuullisesti. Hallitus vaatii vastuullisuutta kunnilta monessa eri asiassa, mutta sitä konkreettista selkänöjää ei näy.

Jos mietin omaa kotikaupunkiani Kouvola, me olemme olleet jo useamman vuoden tiellä, jossa ei ole yhtään hyvää tai kivaa päätöstä edessä, vaan jatkuvaa surua ja ikävää joudutaan jakamaan, ja tällainen kriisi, joka aiheuttaa vielä lisää vaikeuksia kuntalaisille, vaatii todella teräviä toimia hallitukselta, jotta me saamme sen pienen valonpilkahduksen siihen omaan toimintaamme.

Haluisin myös tässä yhteydessä vähän tiedustella hallituksen linjaa kuntosalien ja sisäleikkipuistojen tulevaisuuden suhteen. Kun me suljemme ravitsemusliikkeitä perustuen siihen, että ihmiset ovat lähikontaktissa, niin myös kuntosalit ja sisäleikkipuistot ovat täysin tämän saman perusteen alla. En sano, että näin pitäisi juuri nyt toimia, mutta en myöskään hirveästi arvosta sitä, että näitä yrittäjiä pidetään niin sanotusti löysässä hirressä, kun he eivät tiedä, mitä tulee tapahtumaan ja mitä heidän yrityksensä tulevaisuus huomenna on.

Pikaisia päätöksiä, selkeää viestintää ja hallituksen ulosanti sille tasolle, että yrittäjät kokevat ja tuntevat, että heidän tekemistään arvostetaan. — Kiitoksia.

20.46 Veijo Niemi ps: Arvoisa puhemies! Koronakriisin vaikutukset ovat iskeneet voimakkaasti ravitsemusliikkeisiin ja moniin muihinkin yrityksiin. Peruttujen tilausten ja ta-

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

pahtumien ja jopa sovittujen toimitusten lykkäämistä vuoksi monet yritykset ovat ajautuneet ahdinkoon.

Tästä syystä olen tänään luovuttanut ministeri Kulmunille kirjelmän, jonka ovat allekirjoittaneet myös Lempäälän kunnanjohtaja Heidi Rämö ja Lempäälän Yrittäjien puheenjohtaja Ismo Paananen. Kirjelmän pääsisältö on se, että ehdotamme alv-palautuksia alkuvuodelta 2020 ja että työnantajamaksut jätetään toistaiseksi perimättä määräajaksi.

Lisäksi Lempäälän kunta on aktiivisesti ryhtynyt tukemaan kunnan tiloissa toimivia vuokralaisia alentamalla vuokria 50 prosentilla seuraavat kolme kuukautta. Ostamme myöskin yrittäjiltä ruokakasseja, joita jaamme kunnan asukkaille, lähinnä perheille. — Kiitos.

20.48 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisen ravintola-alan ja ravintolatarjonnan monipuolistumista on ollut suuri ilo saada seurata kuluneina vuosina. Nyt tämä hieno kehityskulku ja samalla myös taloutemme kannalta tärkeä kehityssuunta on pahasti vaarassa. Lukuisten ihmisten elämäntyö on vaarassa haihtua savuna ilmaan.

Ravintoloiden sulkemisesta on keskusteltu täällä salissa jo useaan otteeseen viime viikkojen aikana, ja kuten tänäänkin on jo kuultu, sulkumääräyksessä ei ole kyse normaalista liiketoiminnan riskistä, vaan valtion määräämästä liiketoimintakiellosta, ja tästä johtuen valtion tulee myös korvata yrittäjille sulusta aiheutuvat tappiot. Tarvitaan suoraa rahallista, oikeaa tukea, kuten useammassa puheenvuorossa on tänään jo peräänkuulutettu. Kuten edustaja Heinonen jo äsken mainitsi, kokoomus on esittänyt niin sanottua koronatukea, joka voisi perustua edellisen 6—12 kuukauden myyntikatteeseen.

Myös alkoholilakia tulisi pikaisesti muuttaa määräajaksi siten, että ulosmyyntioikeus 16-prosenttisiin alkoholituotteisiin olisi pelkällä ilmoituksella automaattisesti kaikilla niillä toimijoilla, joilla on joko valmistus- tai anniskelulupa, ja sama ulosmyyntioikeus tulee ulottaa koskemaan myös verkkokauppaa.

Ministeri Haatainen täällä tänään jo aikaisemmin meille kertoi, että uusia tukitoimia ravintoloille mietitään koko ajan, mutta se jäi edelleen epäselväksi, milloin hallitus tarkalleen tiedottaa ravintoloille suunnattavasta erillisestä tuesta ja koska se tuo esitykset eduskunnan käsittelyyn. Tässä samassa yhteydessä se olisi toki ollut erittäin hyvä, mutta toivotavasti pian. — Kiitos.

20.49 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Koronavirus tekee rajua tuhoa suomalaisessa yritysmaailmassa varsinkin ravintolasektorilla — tätä tuskin kukaan pystyy enää kiistämään. Täällä eduskunnassa olemme käsittelemässä paraikaa ravintoloiden sulkemista lailla, ja se tulee astumaan voimaan lauantaina 4.4.2020. Kannattaa muistaa tuokin päivämäärä kaikkien näitten muittenkin päivämäärien joukossa. Lukemattomat ravintolat joutuvat lomauttamaan henkilöstönsä, jopa irtisanomaan, ja kaikkialla yritetään saada juoksevia kuluja karsittua mahdollisimman pieniksi, jotta yritykset eivät lankeaisi konkurssiin.

Yksi merkittävimmistä juoksevista menoista yrityksillä ovat vuokrat. Niitä esimerkiksi ravintolat joutuvat nyt maksamaan tuhansia euroja kuussa, vaikka tuloja ei ole yhtään. Yritysten kassat eivät sellaista kestä. Moni vuokranantaja on tilanteen ymmärtänyt, pystynyt näkemään isomman kuvan tilanteesta ja tullut merkittävästi vuokralaisiaan vastaan esimerkiksi alentamalla määräajaksi vuokria tai jättämällä niitä jopa perimättä, mutta edelleen on liian monta tapausta, jossa tätä isoa kuvaa ja tilanteen vakavuutta ei ole tunnistettu. On toki

Punkt i protokollet PR 43/2020 rd

niinkin, että on olemassa vuokranantajia, joilla tämmöistä mahdollisuutta ei ole, mutta paljon on sellaisia, joilla on.

Voisi tietysti kuvitella niin, että olisi vuokraajallekin suotuisampaa, että vuosia vuokrala ollut yritys pysyisi toiminnassa ja pääsisi jatkamaan rajoitustoimien jälkeen. Ravintola-toiminnassa tämä on monen kohdalla jopa hyvinkin mahdollista, jos vain olisi jotain, millä jatkaa. Vakioasiakaskunta on olemassa, ja homma voisi lähteä nopeastikin takaisin käyntiin. Toinen vaihtoehto on se, että tuijotetaan vain lyhyen tähtäimen saatavia, annetaan yrityksen mennä nurin, ja sen jälkeen alkaa uuden vuokralaisen etsiminen.

Kun koronan jälkeen taloustilanteet tässä maassa ja kansainvälisestikin heikkenevät, uusien vuokralaisten löytäminen saattaa olla haastava tehtävä. Vuokralaisena toimivan yrityksen pystyssä pitäminen on niin vuokraajan kuin vuokranantajankin etu, ja samalla se on monen muunkin etu. Yhteiskunta verotulojen saajana ei ole vähäisimpänä hyötyjänä tässä.

Arvoisa puhemies! Yritysten vuokrien kohtuullistamisessa on kyse yhteiskuntavastuusta. Me olemme nyt valtavan haasteen edessä, ja jokaisen pitää ymmärtää oma mahdollisuutensa siihen vastaamisessa. Yritysten elossa pitäminen on ratkaiseva teko tässä taistelussa.

Haluaisinkin tässä kohtaa nyt suunnata sanani vuokranantajille: Tässä on teidän mahdollisuutenne osallistua tämän maan pelastamiseen. Älkää jättäkö sitä tilaisuutta käyttämättä. Kun joskus myöhemmin katsotte tätä aikaa taaksepäin, haluatteko nähdä itsenne sankarina, joka osallistui pelastustöihin, vai sivustakatsojana, joka antoi vahingon tapahtua?

Me olemme tässä veneessä kaikki yhdessä. Me päätämme yhdessä, pysyykö se pinnalla vai meneekö se pohjaan. Kaikki tietävät kyllä, kumpi vaihtoehto on parempi. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till grundlagsutskottet.